

**ASF – SECTORUL SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE
DIRECȚIA SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL**

PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 30 Iunie 2018

1. Participanți la fondurile de pensii private.....	3
1.1. Participanți la fondurile de pensii administrate privat.....	3
Structura participanților pe vârstă și gen.....	3
Participanți noi.....	4
Participanți transferați.....	5
1.2. Participanți la fondurile de pensii facultative.....	6
Structura participanților pe vârstă și gen.....	7
Participanți noi.....	7
Participanți transferați.....	8
2. Contribuții virate la fondurile de pensii private.....	8
2.1. Contribuții virate la fondurile de pensii administrate privat.....	8
Contribuția medie/participant.....	10
Participanți și contribuții – structură pe regiuni de dezvoltare și sectoare de activitate.....	11
Valoarea contului participanților.....	12
2.2. Contribuții virate la fondurile de pensii facultative.....	13
Contribuția medie/participant.....	13
Valoarea contului participanților.....	14
Participarea la plata contribuțiilor.....	14
3. Plăți efectuate în sistemul pensiilor private.....	15
3.1. Fonduri de pensii administrate privat – Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	15
3.2. Fonduri de pensii facultative – Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	16
4. Activele fondurilor de pensii.....	17
4.1. Activele nete ale fondurilor de pensii administrate privat.....	18
4.2. Activele nete ale fondurilor de pensii facultative.....	18
4.3. Structura investițiilor fondurilor de pensii private.....	18
Instrumente financiare – structura pe țară	18
Instrumente financiare – structura pe valută.....	19
Expunerea valutară a activelor fondurilor de pensii private.....	19
Titluri de stat.....	19
Obligațiuni.....	20
Durata și maturitatea portofoliilor de instrumente cu venit fix.....	20
Depozite bancare.....	21
Acțiuni.....	21
Organisme de plasament colectiv — OPCVM.....	22
Lichiditatea sistemului de pensii private.....	22
Volatilitatea VUAN-ului.....	23
4.3.1. Fonduri de pensii administrate privat – Structura investițiilor	23
4.3.2. Fonduri de pensii facultative – Structura investițiilor	24
4.3.3. Fonduri de pensii private – Tranzacțiile efectuate	25
5. Rate de rentabilitate	27
5.1. Fonduri de pensii administrate privat.....	27
5.2. Fonduri de pensii facultative.....	28

PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 30 Iunie 2018

1. Participanți la fondurile de pensii private

Evoluția sistemului de pensii private a fost pozitivă pe tot parcursul funcționării sale, numărul de participanți și valoarea activelor personale ale acestora crescând constant. S-a urmărit asigurarea unui raport echilibrat între siguranța și performanța investițiilor în beneficiul viitorilor pensionari, dar și protejarea intereselor acestora. Astfel, la finalul primului semestru din 2018, în sistemul de pensii private din România (Pilonul II și Pilonul III) erau înscrși **7,61 milioane participanți**.

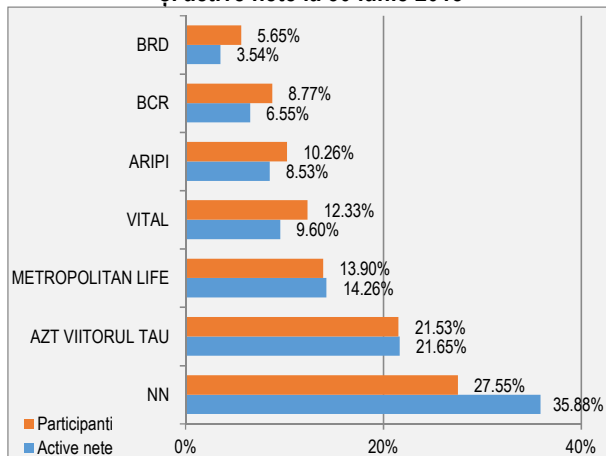
1.1. Participanți la fondurile de pensii administrate privat

7,15 milioane de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la sfârșitul lunii iunie 2018, cu un avans anual de **3,31%**. Comparativ cu decembrie 2017, numărul de participanți a crescut cu **1,48%**. În perioada iunie 2017 – iunie 2018, creșterea lunară a numărului de participanți a înregistrat un trend ascendent până în decembrie 2017 (0,60% - valoarea maximă), urmat de o scădere constantă a valorilor până în mai 2018 (0,11%, valoarea minimă), cu o ușoară revenire în luna iunie ac. (0,17%). În primul semestru din acest an s-au înregistrat 106.493 participanți noi în sistem, cu 11,29% mai puțin decât în perioada similară din 2017 (120.043 persoane).

Tabel 1.1. Pilon II Număr de participanți (mil. pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.18/ iun.17	iun.18/dec.17
1	FPAP NN	1,94	1,96	1,97	1,68%	0,75%
2	FPAP AZT VIITORUL TAU	1,52	1,53	1,55	2,07%	0,93%
3	FPAP METROPOLITAN LIFE	0,97	0,98	1,00	3,27%	1,45%
4	FPAP VITAL	0,86	0,87	0,89	3,74%	1,67%
5	FPAP ARIPI	0,69	0,71	0,72	4,67%	2,07%
6	FPAP BCR	0,59	0,60	0,62	5,90%	2,59%
7	FPAP BRD	0,37	0,38	0,40	9,53%	4,13%
	TOTAL	6,92	7,04	7,15	3,31%	1,48%

Grafic 1.1. Pilon II Cotă de piață în funcție de participanți și active nete la 30 iunie 2018

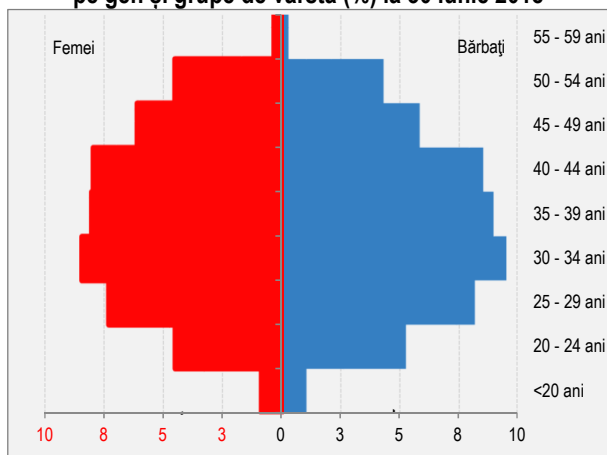
FPAP NN, FPAP AZT VIITORUL TĂU și FPAP METROPOLITAN LIFE s-au menținut pe primele poziții, însumând la 30 iunie 2018 aproximativ 72% din activele nete și 63% din total participanți¹ (Grafic 1.1.). FPAP BRD și FPAP BCR au înregistrat în continuare creșteri mai mari în cazul numărului de participanți, comparativ atât cu iunie 2017, cât și cu decembrie 2017 (Tabel 1.1).

Structura participanților pe vârstă și gen

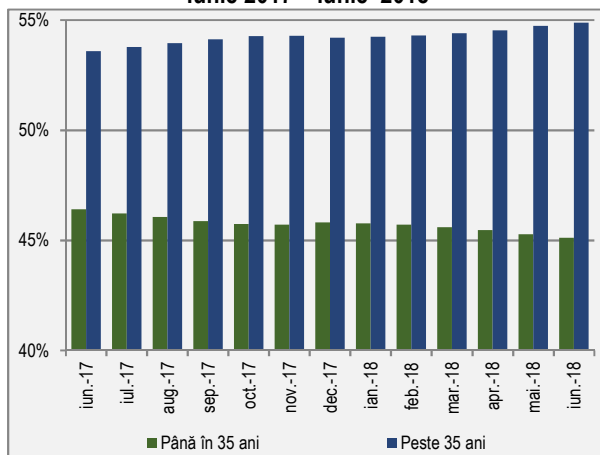
La sfârșitul lunii iunie 2018 distribuția participanților pe gen a fost următoarea: **52,10%** - bărbați și **47,90%** - femei (Grafic 1.2.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților cu vârsta de până la 35 de ani comparativ cu cei cu vârsta de peste 35 de ani a fost **45,11%** la **54,89%**. În condițiile maturizării sistemului, raportul în funcție de vârstă s-a modificat în perioada iunie 2017 – iunie 2018 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 de ani (Grafic 1.3.). Astfel, s-a înregistrat o scădere a ponderii celor cu vârsta de până în 35 ani de 1,30 puncte procentuale comparativ cu iunie 2017, când raportul a fost 46,41% la 53,59%. Comparativ cu decembrie 2017, când raportul a fost 45,81% la 54,19%, scăderea a fost de 0,69 puncte procentuale.

¹ Participanți cu conturi active, respectiv pentru care a fost virată cel puțin o contribuție în perioada mai 2008 – iunie 2018.

Grafic 1.2. Pilon II Participanți - piramida participanților pe gen și grupe de vârstă (%) la 30 iunie 2018

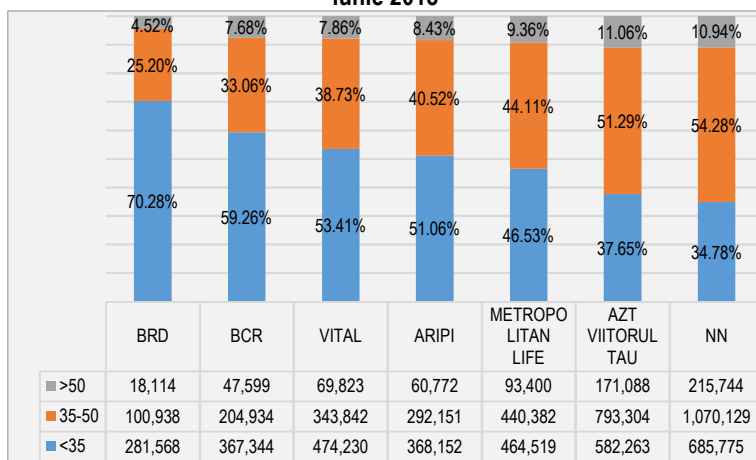

Grafic 1.3. Pilon II Evoluție structură pe grupe de vârstă iunie 2017 – iunie 2018

În cazul în care se analizează structura pe grupe de vârste a participanților fondurilor de pensii administrate privat se constată că la 30 iunie 2018 cea mai mare pondere a participanților cu vârsta de până în 35 ani era înregistrată de FPAP BRD cu 70,28% din total fond (281.568 persoane), semnificativ mai mare decât ponderea pe total sistem de 45,11%. Creșterea constantă a numărului de participanți cu vârsta de până în 35 de ani la FPAP BRD a fost determinată de numărul mare de persoane repartizate aleatoriu lunar către acest fond². Astfel, 70,07% din totalul participanților la fond au fost repartizați aleatoriu în perioada august 2008 – iunie 2018. Structura pe vârstă a participanților a fost determinată și de faptul că numărul persoanelor repartizate aleatoriu lunar este același începând din luna februarie 2010, influențând fondurile cu un număr mai mic de participanți (FPAP BRD, cu 400.620 participanți înregistrați, deține 5,61% din total sistem la 30 iunie 2018). În plus, în cazul FPAP BRD, numărul de participanți repartizați aleatoriu lunar este mai mare decât la celelalte fonduri³.

Grafic 1.3.1. Pilon II Structura participanților pe grupe de vârstă iunie 2018

Un alt fond care a înregistrat o pondere mare a participanților cu vârsta de până în 35 ani a fost FPAP BCR cu 59,26% din total fond (367.344 persoane), situându-se de asemenea peste media pe total sistem (45,11%). Și în acest caz repartizarea aleatorie a fost factorul determinat, 48,26% din participanții la FPAP BCR fiind repartizați aleatoriu în perioada august 2008 – iunie 2018.

Cele mai mici valori ale numărului de participanți cu vârsta de până în 35 ani au înregistrat FPAP NN cu 34,78% din total fond (685.775 persoane) și FPAP AZT VIITORUL TĂU cu 37,65% din total fond (582.263 persoane).

Trebuie menționat că, în cazul celor două fonduri, ponderile participanților repartizați aleatoriu lunar în perioada august 2008 – iunie 2018 au fost cele mai mici (24,41% - FPAP NN și 27,88% - FPAP AZT VIITORUL TĂU) și că, încă de la începutul funcționării sistemului, cele două fonduri au înregistrat cele mai mari valori ale numărului de participanți înregistrați, reprezentând împreună în medie, în perioada mai 2008 – iunie 2018, 53,86% din total sistem. Astfel, pe măsură ce sistemul s-a maturizat, ponderile participanților cu vârsta cuprinsă între 35 – 50 ani au crescut constant (54,28% - FPAP NN și 51,29% - FPAP AZT VIITORUL TĂU la 30 iunie ac.) fiind peste media pe total sistem (45,42%). Valori mai mari decât ponderea pe total sistem (9,47%) au înregistrat și în cazul grupe de vârstă de peste 50 ani (10,94% - FPAP NN și 11,06% - FPAP AZT VIITORUL TĂU la 30 iunie ac.).

² Repartizarea aleatorie are loc la patru luni de la data la care angajatorul plătește primele contribuții de asigurări sociale (CAS) ale noilor angajați.

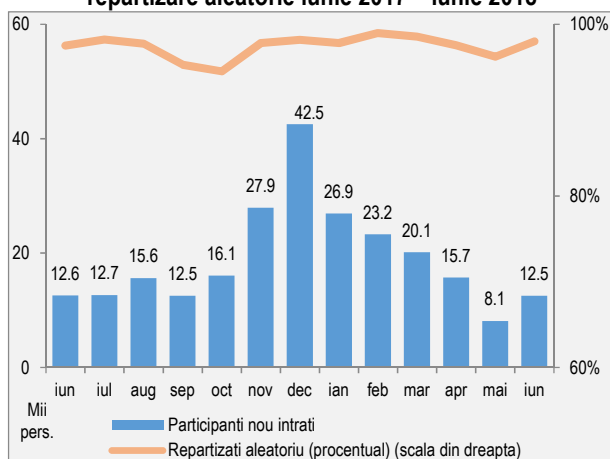
³ În cazul FPAP BRD, se aplică prevederile art.26 alin. (3) din Norma nr. 1/2015 privind aderarea și evidența participanților la fondurile de pensii administrate privat: "În cazul în care rezultatul repartizării prevăzute la alin. (1) nu este un număr întreg, fiecare fond de pensii administrat privat existent la data efectuării repartizării primește un număr întreg de participanți, iar restul obținut ca urmare a împărțirii este alocat fondului de pensii administrat privat cu cel mai mic număr de participanți."

Participanți noi

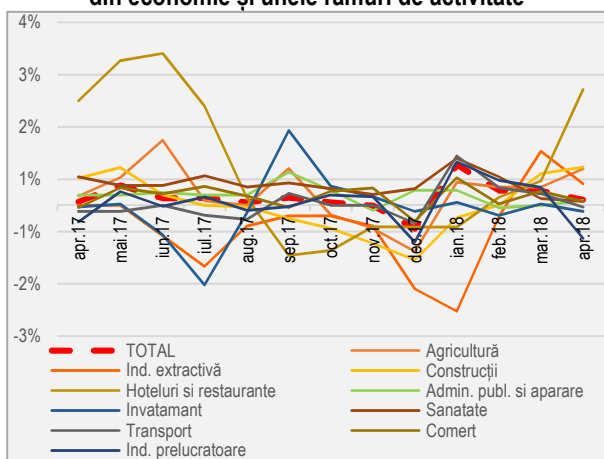
251 persoane au semnat acte de aderare pentru a deveni participanți la unul dintre fondurile de pensii administrate privat din cei 12.498 participanți intrați în sistem în luna iunie 2018, o scădere a numărului de participanți nou intrați în sistem de 0,45% față de iunie anul trecut și de 70,61% comparativ cu decembrie 2017. De remarcat trendul fluctuant înregistrat în perioada iunie 2017 – iunie 2018 (Grafic 1.4.), cu scăderea lunară a numărului de participanți nou intrați de până la 8,1 mii persoane în luna mai ac. și 12,5 mii persoane în lunile septembrie 2017 și iunie 2018. De asemenea, se remarcă creșterea constantă din trimestrul IV 2017, atingând în luna decembrie 2017 valoarea maximă a intervalului analizat, 42,5 mii persoane, însoțită și de o creștere a gradului de repartizare aleatorie, 98,17%. În condițiile în care repartizarea aleatorie are loc la 4 luni de la prima plată a CAS (ca urmare a încasării primului salariu sau a primei indemnizații de șomaj), rezultă că participanții intrați aleatoriu în decembrie au început activitatea în luna august, lună în care se termină anul școlar⁴. Se evidențiază octombrie 2017, când gradul repartizării aleatorii a fost mai mic (94,50%) deși numărul participanților nou intrați nu a înregistrat o creștere semnificativă comparativ cu celelalte luni (Grafic 1.4.). Având în vedere gradul de educație financiară mai ridicat al studenților și faptul că sunt studenți care lucrează încă din timpul studiilor, coroborat cu începerea anului universitar în luna octombrie, ar putea determina ca o pondere mai mare din participanți să fi semnat acte de aderare, comparativ cu cei care au fost repartizați aleatoriu.

Acest trend a fost determinat de evoluția numărului de salariați pe economie. Potrivit datelor statistice lunare publicate de INS, creșterea lunară a efectivului de salariați pe economie a fluctuat în perioada aprilie 2017 – aprilie 2018 (în Pilonul II luna de calcul iunie este corespunzătoare lunii de referință aprilie, lună pentru care se virează contribuțiile către fondurile de pensii administrate privat). Creșterea anuală a fost de 1,93%. Un trend similar a fost înregistrat și de unele activități sezoniere cum ar fi activitatea hotelieră și de restaurante, construcțiile și agricultura și care au înregistrat în ultimele trei luni din acest an cele mai mari creșteri lunare din economie, cu mențiunea că, în perioada aprilie 2017 – aprilie 2018, s-au înregistrat valori pozitive numai în sănătate⁵ (Grafic 1.5.).

Grafic 1.4. Pilon II Participanți nou intrați și gradul de repartizare aleatorie iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 1.5. Pilon II Creștere lunară a efectivului de salariați din economie și unele ramuri de activitate*

*Iunie, luna de calcul în sistemul pensiilor administrate privat, este corespunzătoare lunii de referință aprilie, lună pentru care se virează contribuțiile.

12.247 persoane, reprezentând 97,99% din total nou intrați în sistem, au fost repartizate aleatoriu în luna iunie 2018 (cu excepția FPAP BRD, cu 93,17% și FPAP BCR, cu 94,59%, celelalte fonduri de pensii au înregistrat valori de peste 98% și chiar de 100%, în cazul FPAP AZT VIITORUL TĂU, FPAP METROPOLITAN și FPAP VITAL). Numărul persoanelor repartizate aleatoriu a crescut ușor în iunie ac. comparativ cu iunie 2017 cu 0,04%, dar a scăzut semnificativ față de decembrie anul trecut cu -70,66%. 104 mii persoane din cele 106 mii persoane care au intrat în sistem în primul semestru din 2018, au fost repartizate aleatoriu, în scădere cu 11,32% față de aceeași perioadă din 2017.

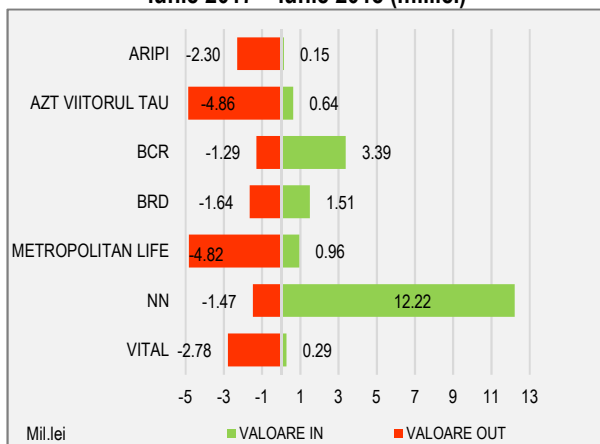
Participanți transferați

1.390 participanți s-au transferat între fondurile de pensii administrate privat în intervalul iunie 2017 – iunie 2018, iar activele transferate au atins 19,16 milioane lei. Fondul de pensii la care s-au transferat cei mai mulți participanți (900 persoane), având și cea mai mare valoare a activului transferat (12,22 milioane lei) a fost FPAP NN. FPAP ARIPI a fost fondul de la care s-au transferat cei mai mulți participanți (15 persoane) în intervalul iunie 2017 – iunie 2018, cu o valoare a activelor transferate de 0,15 milioane lei. Cea mai mare valoare a activelor transferată de la un fond (4,86 milioane lei) a înregistrat-o însă FPAP AZT VIITORUL TĂU, în cazul celor 306 participanți transferați.

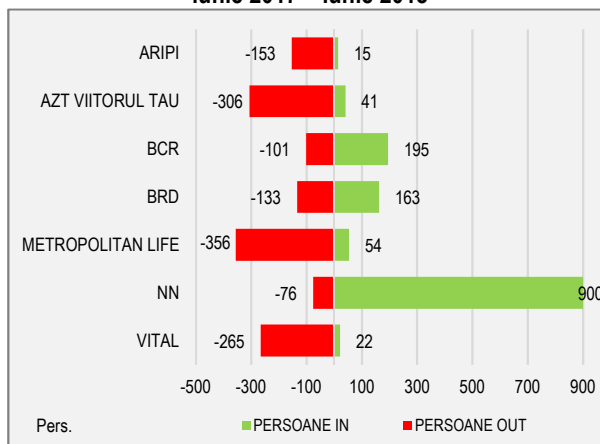
⁴ Astfel, din analiza structurii pe grupe de vârstă a participanților reiese că în luna decembrie 2017 numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 16 – 24 ani a crescut comparativ cu luna precedentă cu aproximativ 26 mii (61% din creșterea lunară a numărului total de participanți din Registrul).

⁵ Creșteri lunare ale numărului de salariați în aprilie 2017 și aprilie 2018: în agricultură: 0,18% și 0,70%, în construcții: 0,52% și 0,73%, în activitatea hotelieră și de restaurante: 1,99% și 2,22%, iar în sănătate: 0,55% și 0,08%.

**Grafic 1.6. Pilon II Valoare activ net transferat
iunie 2017 – iunie 2018 (mil.lei)**

**Grafic 1.7. Pilon II Participanți transferați
iunie 2017 – iunie 2018**

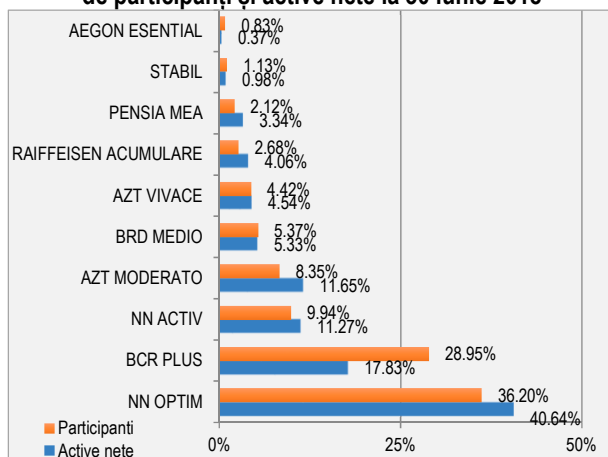
1.2. Participanți la fondurile de pensii facultative

459.340 de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor facultative la 30 iunie 2018, cu un avans anual de **7,49%** și **2,96%** față de decembrie 2017. Ritmul lunar de creștere a fluctuat ușor în perioada iunie 2017 – iunie 2018, înregistrând valori sub 1%, cu excepția lunii august 2017, când s-a atins valoarea maximă de 1,29% (minimul, 0,37%, s-a înregistrat în aprilie 2018).

Tabel 1.2. Pilon III Număr de participanți (pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.18/ iun.17	iun.18/dec.17
1	FPF NN OPTIM	148.052	159.438	166.285	12,32%	4,29%
2	FPF BCR PLUS	126.750	130.347	132.993	4,93%	2,03%
3	FPF NN ACTIV	40.780	43.299	45.637	11,91%	5,40%
4	FPF AZT MODERATO	38.166	38.381	38.374	0,54%	-0,02%
5	FPF BRD MEDIO	23.312	23.994	24.680	5,87%	2,86%
6	FPF AZT VIVACE	20.377	20.386	20.319	-0,28%	-0,33%
7	FPF RAIFFEISEN ACUMULARE	11.028	11.442	12.296	11,50%	7,46%
8	FPF PENSIA MEA	9.921	9.839	9.729	-1,94%	-1,12%
9	FPF STABIL	5.148	5.185	5.213	1,26%	0,54%
10	FPF AEGON ESENTIAL	3.815	3.820	3.814	-0,03%	-0,16%
	TOTAL	427.349	446.131	459.340	7,49%	2,96%

**Grafic 1.8. Pilon III Cotă de piață în funcție
de participanți și active nete la 30 iunie 2018**

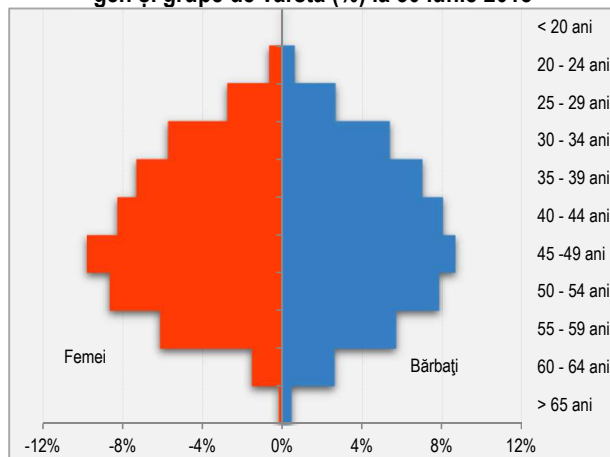
Primele trei fonduri de pensii ca număr de participanți, FPF NN OPTIM, FPF BCR PLUS și FPF NN Activ, însumau aproximativ 74% din participanți și 70% din activele nete. De remarcat că FPF BCR PLUS, deși se situa pe locul doi în ceea ce privește ponderea din total participanți, 29,12%, înregistra numai 17,83% pondere din total active nete la 30 iunie 2018. Comparativ, FPF NN OPTIM înregistra 36,20% din total participanți, în timp ce ponderea în active nete a fost de 40,64%. În acest caz, calitatea portofoliului de participanți este factorul determinant (pentru participanții la FPF BCR PLUS valoarea contribuțiilor virate la fond a fost mai mică).

FPF NN OPTIM și FPF NN ACTIV au înregistrat cele mai mari creșteri ale numărului de participanți comparativ cu iunie 2017, în timp ce valorile cele mai mari în cazul comparației cu decembrie 2017 au fost înregistrate de FPF RAIFFEISEN ACUMULARE și FPF NN Activ (Tabel 1.2).

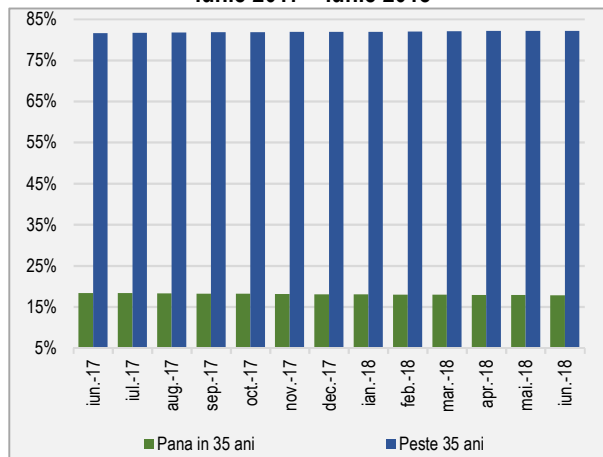
Structura participanților pe vârstă și gen

La 30 iunie 2018 distribuția pe gen a fost: **49,05%** bărbați și **50,95%** femei (Grafic 1.9.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților a fost următorul: **17,84%** cu vârsta de până în 35 de ani și **82,16%** cu vârsta de peste 35 ani (Grafic 1.10.). În condițiile maturizării sistemului, raportul s-a modificat ușor în perioada iunie 2017 – iunie 2018 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 ani, respectiv o creștere de 0,54 puncte procentuale față de iunie anul trecut, când raportul a fost de 18,38% la 81,62%. Comparativ cu decembrie 2017, diferența este de 0,23 puncte procentuale, raportul fiind de 18,07% la 81,93%.

Grafic 1.9. Pilon III Participanți, piramida participanților pe gen și grupe de vârstă (%) la 30 iunie 2018

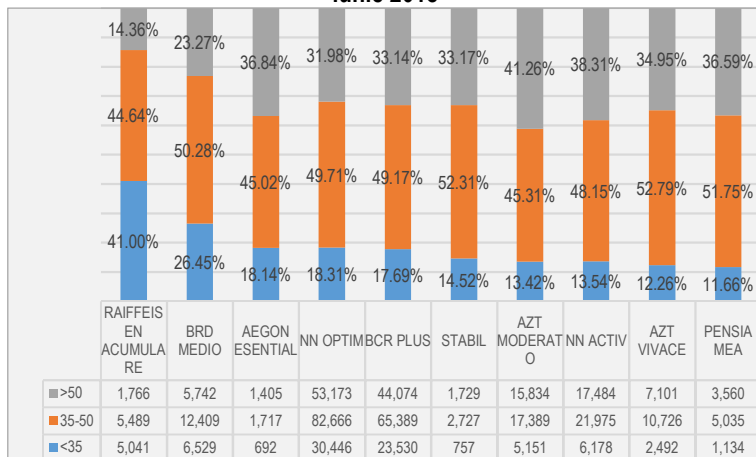

Grafic 1.10. Pilon III Evoluție structură pe grupe de vârstă iunie 2017 – iunie 2018

În cazul în care se analizează structura pe grupe de vârste a participanților fondurilor de pensii facultative se constată că la 30 iunie 2018 cea mai mare pondere a participanților cu vârsta de până în 35 ani era înregistrată de FPF RAIFFEISEN ACUMULARE cu 41,00% din participanți (5.041 persoane), semnificativ peste media pe total sistem de 17,84%. Alt fond care a înregistrat o valoare mare a ponderii persoanelor cu vârsta de până în 35 ani, peste media pe total sistem, a fost FPF BRD MEDIO cu 26,45% (6.529 persoane). La polul opus s-a situat FPF PENSA MEA cu doar 11,66% din participanți cu vârsta de până în 35 ani (1.134 persoane), reprezentând 0,83% din total participanți la Pilonul III.

Grafic 1.10.1. Pilon III Structura participanților pe grupe de vârstă iunie 2018

În cazul FPF NN OPTIM, deși la 30 iunie ac. înregistra 30.446 persoane, fiind cel mai mare număr de participanți cu vârsta de până în 35 ani (37,15% din total în sistem), totuși ponderea în total fond a fost de numai 18,31%, în condițiile în care fondul înregistra cel mai mare număr de participanți din total sistem (166.285 persoane, respectiv 35,96% din total).

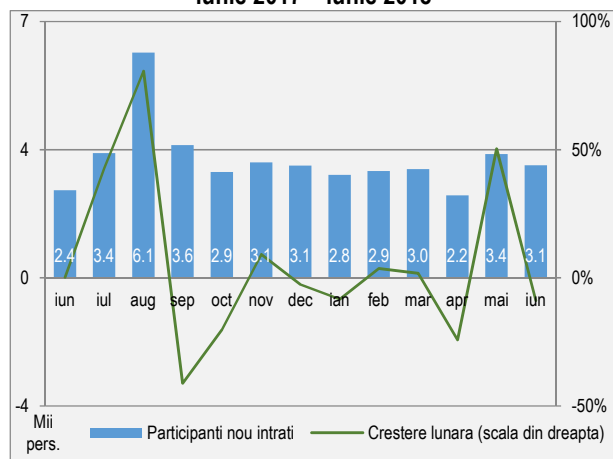
Având în vedere că sistemul este facultativ, ponderea mare a participanților cu vârsta de până în 35 ani a fost determinată de strategia de marketing aplicată pentru atragerea în sistem a participanților tineri. Astfel, implicarea companiilor (angajatorilor)⁶ în procesul de aderare la pensiile facultative poate determina creșterea numărului de participanți noi.

Participanți noi

3.073 persoane au aderat în iunie 2018 la unul din cele zece fonduri de pensii facultative, înregistrând o creștere față de iunie 2017 de 28,90% și de 0,33% față de decembrie 2017. **17.362 persoane** au intrat în sistem în primul semestru din anul 2018, cu 14,73% mai puțin decât în aceeași perioadă din 2017 (20.362 persoane).

⁶ Includerea pensiilor facultative în pachetele salariale oferite angajaților, având și beneficiul deducerii fiscale anuale, în limita a 400 de euro pentru angajat și angajator.

**Grafic 1.11. Pilon III Număr participanți nou intrați în sistem
iunie 2017 – iunie 2018**

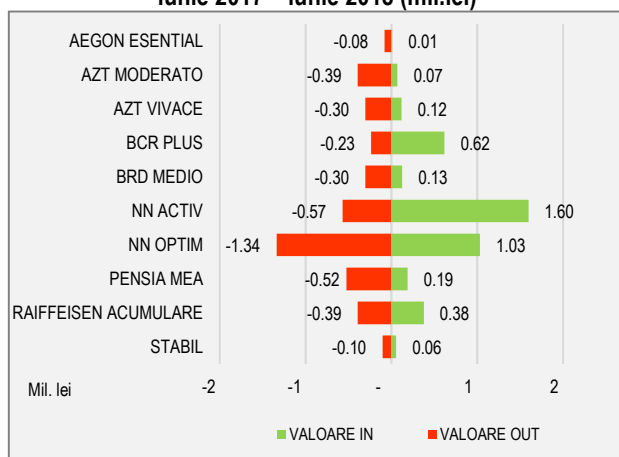

Creșterea lunară semnificativă înregistrată în august 2017 a fost determinată de numărul mare de participanți care au aderat la FPF NN OPTIM, 4.539 persoane, reprezentând 73,86% din total participanți care au aderat în luna respectivă (creșteri semnificative ale numărului de participanți noi la FPF NN OPTIM, similare cu cea din luna august 2017, nu se mai evidențiază în anii anteriori, deși fondul a înregistrat constant ponderi mari în total participanți intrați în sistem). Trebuie precizat că, ponderea participanților intrați în fond din total participanți intrați în sistem a înregistrat constant valori semnificativ mai mari în cazul FPF NN OPTIM comparativ cu celelalte fonduri de pensii.

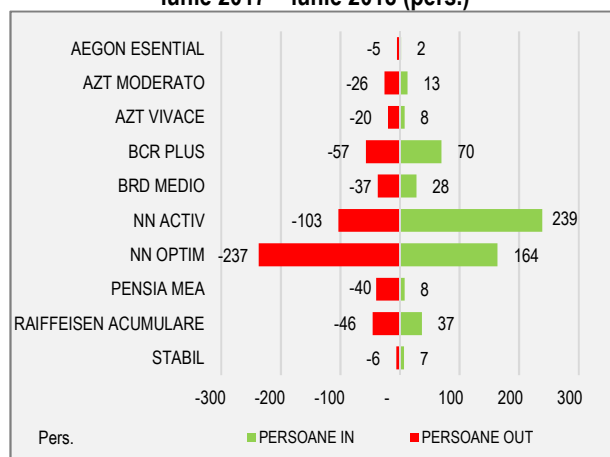
Participanți transferați

577 participanți s-au transferat între fondurile de pensii facultative în intervalul iunie 2017 – iunie 2018, iar activele transferate au însumat **4,21 milioane lei** (Graficele 1.12. și 1.13.). Cei mai mulți participanți (239) și cea mai mare valoare a activului (1,60 milioane lei) transferat de la alte fonduri de pensii au fost către FPF NN ACTIV, iar FPF NN OPTIM a înregistrat cei mai mulți participanți (237 persoane) și cele mai mari valori ale activelor (1,34 milioane lei) transferate către alte fonduri de pensii.

**Grafic 1.12. Pilon III Valoare activ net transferat
iunie 2017 – iunie 2018 (mil.lei)**

**Grafic 1.13. Pilon III Participanți transferați
iunie 2017 – iunie 2018 (pers.)**

Trebuie precizat faptul că, în această perioadă, 8 persoane s-au transferat din Uniunea Europeană la un fond de pensii facultative din România, iar valoarea activelor transferate a fost de 4,04 milioane lei. Un singur participant s-a transferat la un fond de pensii private în Uniunea Europeană, valoarea activului transferat fiind de 6.724,48 lei.

2. Contribuții virate la fondurile de pensii private

2.1. Contribuții virate la fondurile de pensii administrate privat

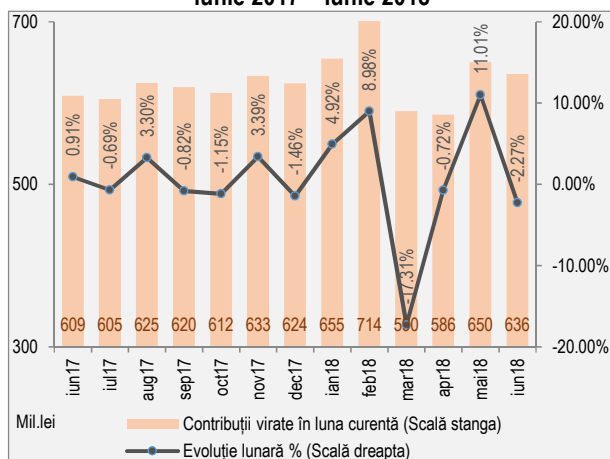
635,54 milioane de lei (136,35 milioane de euro) au fost virate către fondurile de pensii administrate privat în luna iunie 2018, înregistrând o ușoară revenire, valoarea înscriindu-se peste media intervalului iunie 2017 – iunie 2018 de 627,51 milioane lei. Valorile înregistrate în lunile martie (590,02 milioane lei)⁷ și aprilie (585,77 milioane lei), corespunzătoare lunilor de referință ianuarie și februarie, au fost și minimele intervalului (Grafic 2.1.).

⁷ În cazul lunii martie ac., s-a înregistrat o creștere a salariului mediu brut lunar pe economie ca urmare a aplicării începând din ianuarie 2018 a măsurilor de trecere în sarcina angajatului sau a celor pentru care există obligația de plată a contribuției de asigurări sociale a cotei reprezentând contribuția de asigurări sociale de 25%, dar scăderea cotei de contribuție aferentă anului 2018 de la 5,1% la 3,75%, aplicată în luna martie ac., nu a fost echilibrată în totalitate, înregistrându-se astfel o valoare sub media perioadei martie 2017 – februarie 2018 de 619,09 milioane lei/lună, când cota de contribuție a fost de 5,1%.

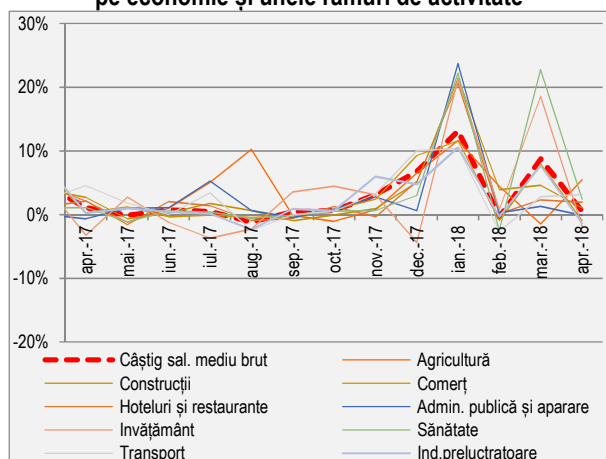
Astfel, contribuțiile virate în iunie ac. au fost mai mari cu 4,36% față de iunie 2017 și cu 1,84% comparativ cu decembrie 2017. Comparativ cu luna precedentă, volumul contribuțiilor virate în luna iunie 2018 a scăzut cu 2,27%, cu mențiunea că în mai se virează contribuțiile lunii de referință martie, caracterizată de creșteri ale câștigului salarial mediu brut pe economie⁸.

Trebuie remarcat scăderea lunară semnificativă a viramentelor din martie ac. (17,31%). Scăderea a fost determinată de faptul că în luna februarie se virează contribuțiile lunii de referință decembrie, iar în luna martie se virează contribuțiile lunii de referință ianuarie. În general, luna ianuarie este caracterizată de scăderi ale veniturilor salariale⁹, însă în acest caz, volumul scăzut al contribuțiilor virate în martie pentru luna de calcul ianuarie 2018 a fost determinat de scăderea cotei de contribuții la 3,75%. De exemplu, în martie 2017, comparativ cu februarie 2017, scăderea a fost de numai 10,72%, în martie 2016, comparativ cu februarie 2016, scăderea a fost de 10,89%, în condițiile în care în 2016 și 2017 cota de contribuție a fost de 5,1%.

Grafic 2.1. Pilon II Contribuții virate și evoluția lunară iunie 2017 – iunie 2018

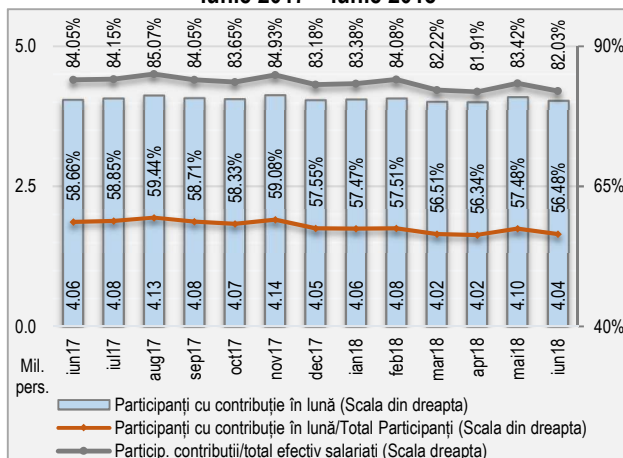
Grafic 2.2. Evoluție lunară câștig salarial mediu brut lunar pe economie și unele ramuri de activitate*

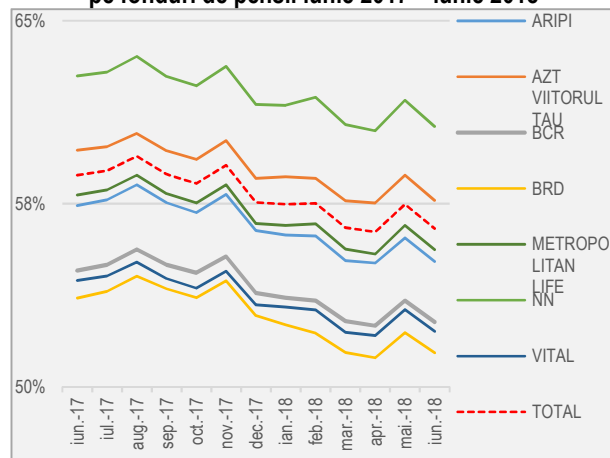
*Luna de calcul în sistemul pensiilor administrate privat, iunie, este corespunzătoare lunii de referință aprilie, lună pentru care se virează contribuțiile.

În primele șase luni din 2018 viramentele au însumat **3,83 miliarde de lei** (822,29 milioane de euro). Față de aceeași perioadă din 2017, valoarea totală a contribuțiilor virate a crescut cu 11,86%.

Grafic 2.3. Pilon II Evoluție participanți cu viramente, pondere în total participanți și în efectiv salariați iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 2.3.1. Pilon II Evoluție ponderi participanți cu contribuții virate în total participanți pe fonduri de pensii iunie 2017 – iunie 2018

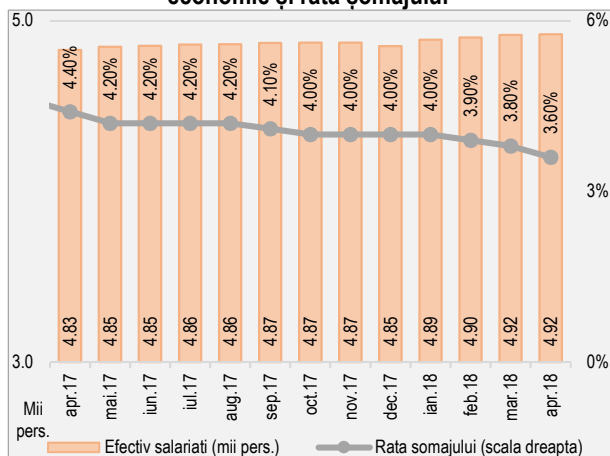
În luna iunie 2018 s-au virat contribuții pentru **4,04** milioane persoane, reprezentând **56,48%** din total participanți din Pilonul II. Ponderea participanților cu contribuții în total participanți din sistem a înregistrat un trend ușor fluctuant în perioada iunie 2017 – iunie 2018, fiind în scădere în semestrul I din 2018, fără a lua în calcul valoarea din mai 2018 (57,48%). De remarcat faptul că trendul ponderii participanților cu contribuții virate în lună din total participanți la sistem este similar cu trendul ponderii participanților cu contribuții virate în lună în total efectiv de salariați pe economie (Grafic 2.3.). În condițiile maturizării sistemului, pe parcursul celor zece ani de funcționare, ponderea în total efectiv salariați pe economie a crescut constant de la 66,51% în mai 2008 la 82,03% în iunie ac.

⁸ De exemplu, potrivit INS, creșteri semnificative ale câștigurilor medii brute în luna martie, comparativ cu luna precedentă, s-au înregistrat în sănătate, 22,74%, învățământ, 18,59%, industria extractivă, 10,16%, în condițiile în care câștigul mediu brut pe economie a crescut cu 8,72%.

⁹ De exemplu, potrivit INS, scăderile au fost de 2,73% în ianuarie 2017, comparativ cu decembrie 2016 și de 8,26% în ianuarie 2016, comparativ cu decembrie 2015.

În perioada iunie 2017 – iunie 2018, ponderea participanților cu contribuții virate din total participanți fond (gradul de colectare) a fluctuat ușor, înregistrând un trend descendent. Astfel valoarea medie a gradului de colectare a înregistrat o diferență de 2,18 puncte procentuale în acest interval (Grafic 2.3.1.) Se remarcă creșterile din lunile august și noiembrie 2017, dar și februarie și mai 2018, corespunzătoare evoluției numărului de salariați pe economie, cu mențiunea că în sistemul pensiilor administrate privat între luna de calcul, când se virează contribuțiile și luna de referință, pentru care se virează contribuțiile, este o diferență de două luni (pentru contribuția virată în luna iunie, luna de calcul este corespunzătoare lunii aprilie - lună de referință). Toate fondurile de pensii au înregistrat trenduri similare în perioada iunie 2017 – iunie 2018, dar numai două s-au situat peste media intervalului (57,88%), valorile medii înregistrate fiind de 62,00% în cazul FPAP NN și 58,93% în cazul FPAP AZT VIITORUL TĂU.

Grafic 2.4. Evoluție lunară a numărului de salariați pe economie și rata șomajului*

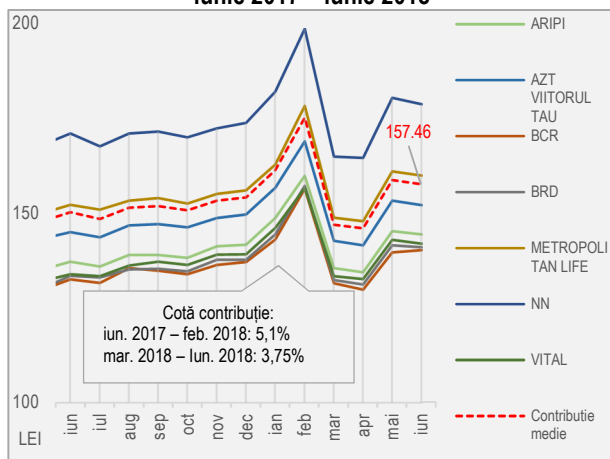
Din analiza datelor statistice publicate de INS reiese că în perioada aprilie 2017 – aprilie 2018 (în luna iunie au fost virate contribuțiile aferente lunii aprilie 2018) evoluția efectivului de salariați a înregistrat un trend ușor fluctuant, ritmul lunar de creștere înregistrând valori sub 1%, pozitive, cu excepția lunilor noiembrie, cu -0,002% și decembrie 2017, cu -0,39% (Grafic 2.4.)¹⁰. Comparativ cu aceeași lună din 2017, efectivul de salariați a crescut în aprilie 2018 cu 1,93%. De asemenea, se constată trendul descendent al ratei șomajului, de la 4,40% în aprilie 2017 la 3,60% în aprilie 2018. Numărul total al șomerilor înregistrați a scăzut, de la 381 mii persoane în aprilie 2017 la 313 mii persoane în aprilie 2018, cu mențiunea că media ponderii șomerilor neindemnizați în total șomeri a fost în această perioadă de 80,89%.

*Luna de calcul în sistemul pensiilor administrate privat, iunie, este corespunzătoare lunii de referință aprilie, lună pentru care se virează contribuțiile.

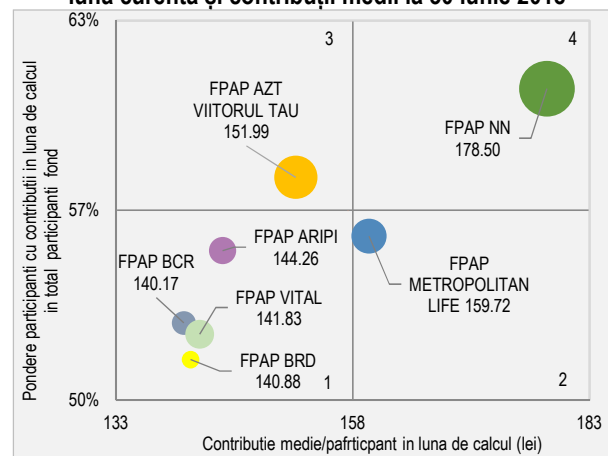
Contribuția medie/participant

La nivel de sistem, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 30 iunie 2018 a fost de **157,46 lei**, înregistrând o ușoară scădere comparativ cu luna anterioară (0,71%). Astfel, după ce în martie ac. (146,82 lei) și în aprilie ac. (145,89 lei) s-au înregistrat cele mai mici valori din intervalul iunie 2017 – iunie 2018¹¹, contribuția medie pe participant a crescut în mai ac., atingând 158,58 lei (o creștere de 8,70% față de luna anterioară), scăzând în iunie ac. la 157,46 lei (Grafic 2.5.).

Grafic 2.5. Pilon II Contribuție medie/participant iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 2.6. Pilon II Ponderi participanți cu contribuții în luna curentă și contribuții medii la 30 iunie 2018

¹⁰ După scăderea succesivă din partea a doua a anului trecut, (-0,45% în decembrie 2017), s-a constatat o revenire în ianuarie 2018, când efectivul de salariați a înregistrat o creștere lunară de 0,78% (valori negative ale ritmului lunar de creștere a efectivului de salariați pe economie în ultimele luni ale anului trecut: -0,002% în noiembrie și -0,045% în decembrie, iar în ianuarie 2018 ritmul lunar a înregistrat o creștere ușoară de 0,78%).

¹¹ Reducerea cotei de contribuție la 3,75% din acest an nu a fost echilibrată de creșterea salariului mediu brut lunar pe economie ca urmare a aplicării măsurilor de trecere în sarcina angajatului a cotei reprezentând contribuția de asigurări sociale de 25%, ceea ce a determinat o scădere de 4,65% a contribuției medii/participant comparativ cu decembrie 2017.

La 30 iunie 2018 FPAP NN înregistra ponderea cea mai mare din total participanți la fond pentru care s-au virat contribuții în luna de calcul (60,66%, comparativ cu media lunară pe total fonduri de 56,48%), dar și ponderea cea mai mare din total sume virate în această lună (33,71%). Fondul se situează pe primul loc în ceea ce privește valoarea contribuției medii/participant de 178,50 lei, fiind singurul fond poziționat în cadranul 4 din Graficul 2.6., caracterizat de valori mari în cazul ponderii participanților cu contribuții virate din total participanți fond – gradul de colectare și de valori mari ale contribuției/participant. Această poziționare este determinată de calitatea portofoliului: un număr mai mare de participanți pentru care se virează contribuții, cu venituri salariale mai mari, care determină în consecință și valori mari ale contribuțiilor virate și, pe ansamblu, un volum mai mare al activelor totale (15,68 miliarde lei).

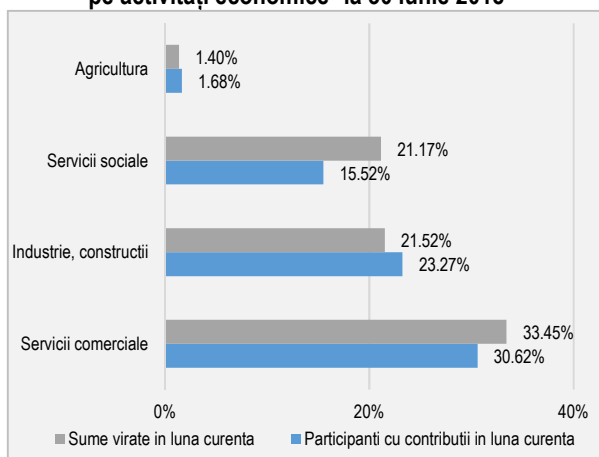
Pe următoarele două poziții s-au situat FPAP METROPOLITAN LIFE cu 159,72 lei/participant (55,61% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți la fond și 13,96% pondere din total sume virate în luna iunie 2018) și FPAP AZT VIITORUL TĂU cu 151,99 lei/participant (57,63% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți la fond și 21,35% pondere din total sume virate în luna iunie 2018). FPAP METROPOLITAN LIFE a înregistrat o valoare mai mare a contribuției/participant comparativ cu FPAP AZT VIITORUL TĂU, deși numărul de participanți și volumul activelor totale (998 mii persoane și 6,23 miliarde lei) sunt mai mici decât cele ale FPAP AZT VIITORUL TĂU, (1.547 mii persoane și 9,47 miliarde lei). FPAP METROPOLITAN LIFE s-a poziționat astfel în cadranul 2, caracterizat de valori mari ale contribuției/participant, de peste 158 lei (media pe sistem: 157,46) și de valori mai mici ale gradului de colectare, inferioare mediei pe sistem: 56,48%), în timp ce FPAP AZT VIITORUL TĂU s-a poziționat în cadranul 3 din Graficul 2.6., caracterizat de valori mai mici ale contribuției/participant, de până în 158 lei și de un grad de colectare de peste 57%. Și în cazul celor două fonduri de pensii, factorul determinant este calitatea portofoliului de participanți. La FPAP METROPOLITAN LIFE, aceștia au venituri salariale mai mari, care determină și un volum mai mare de contribuții virate. La 30 iunie 2018, cele trei fonduri, FPAP NN, FPAP METROPOLITAN LIFE și FPAP AZT VIITORUL TĂU înregistrau împreună 69,01% din sumele virate și 65,47% din participanții cu contribuții virate în luna de calcul.

În cadranul 1 din Graficul 2.6., caracterizat de valori mici atât în cazul ponderilor participanților cu contribuții virate din total participanți fond, cât și în cazul contribuției/participant (participanți cu contribuții virate din total participanți fond între 52,64% și 55,12% și contribuție medie/participant între 140,17 lei și 144,26 lei), s-au situat celelalte fonduri de pensii administrate privat: FPAP BCR, FPAP BRD, FPAP VITAL și FPAP ARIPI.

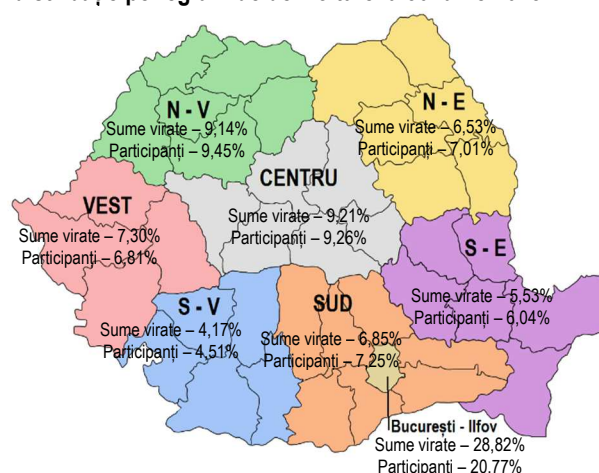
Participanți și contribuții – structură pe regiuni de dezvoltare și sectoare de activitate

Cele mai bine reprezentate activități economice la sfârșitul lunii iunie 2018 au fost industria prelucrătoare cu **17,82%** și comerțul cu **12,67%**, urmate de sănătate cu **5,87%**, administrație publică și apărare cu **5,01%** și transporturi cu **4,55%**, însumând 41,38% din total participanți pentru care s-au virat contribuții și 43,10% din sumele virate în iunie 2018. Printre cele mai slab reprezentate activități, cu valori sub 1%, s-au situat în continuare cultura, producția și furnizarea energiei electrice, industria extractivă și tranzacțiile imobiliare, reprezentând 2,43% din total participanți și 3,39% din total sume virate (Grafic 2.7.).

Grafic 2.7. Pilon II Participanți și sume virate – distribuție pe activități economice* la 30 iunie 2018**

Grafic 2.8. Pilon II Participanți și sume virate în luna curentă – distribuție pe regiuni de dezvoltare la 30 iunie 2018**

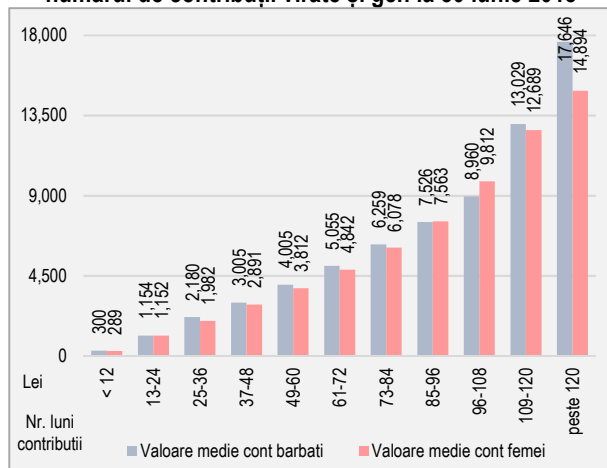
*Sectorul serviciilor comerciale cuprinde activitățile: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediere financiară și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii. Sectorul serviciilor sociale cuprinde activitățile: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilate), învățământ, sănătate și asistență socială, activități de spectacole, culturale și recreative. **În funcție de angajatorii participanților cu contribuții virate în lună, cu mențiunea că pentru aproximativ 29% din participanți cu aproximativ 22% din contribuțiile virate nu a fost posibilă identificarea angajatorilor.

În funcție de regiunile de dezvoltare ale României, cei mai mulți participanți pentru care au fost virate contribuții la fondurile de pensii administrate privat în luna iunie 2018 lucrau în București: **18,98%**, cu 26,75% din total contribuții virate. Cele mai bine reprezentate regiuni de dezvoltare au fost: București - Ilfov cu **20,77%**, NORD-VEST cu **9,45%** și CENTRU cu **9,26%**, cele trei regiuni reprezentând 39,48% dintre participanții pentru care s-au virat contribuții și 47,18% din contribuțiile virate (Grafic 2.8.).

Valoarea contului participanților

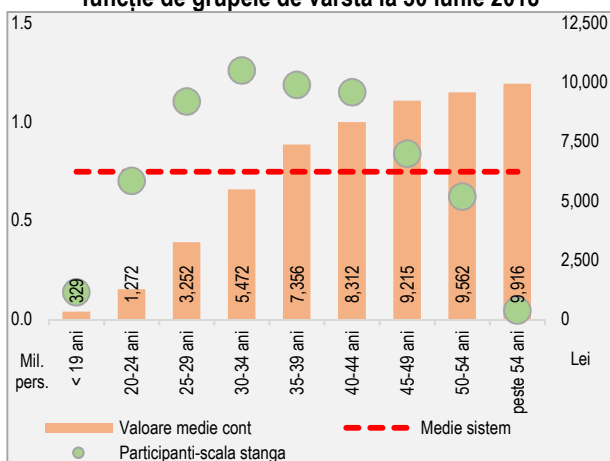
La 30 iunie 2018, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor administrate privat era de **6.223 lei (1.335 euro)**¹², respectiv o creștere de 8,27% față de decembrie 2017. Trebuie remarcat faptul că valoarea contului este determinată de grupele de vârstă în care se încadrează participanții, de numărul de luni de contribuții virate în sistem, dar și de genul participanților, respectiv salariile bărbaților comparativ cu salariile femeilor.

Grafic 2.9. Pilon II Valoare medie cont în funcție de numărul de contribuții virate și gen la 30 iunie 2018

Astfel, cele mai mari valori medii ale conturilor se înregistrează în cazul participanților pentru care au fost virate contribuții peste 120 luni (peste 10 ani), **17.646 lei** pentru bărbați și **14.894 lei** pentru femei (16.334 lei, media pe sistem). Se remarcă o diferență a valorilor medii ale conturilor bărbaților comparativ cu cele ale femeilor de 15,60%, ceea ce se poate explica prin diferențele existente între câștigurile salariale. Aceste diferențe se mențin cu excepția participanților cu un număr de contribuții virate cuprins între 85-96 și 96-108, când valoarea medie a contului participanților femei este mai mare decât cea a participanților bărbați cu 0,50% și respectiv 9,51%.

Grafic 2.10. Pilon II Valoare medie cont și participanți în funcție de grupele de vârstă la 30 iunie 2018

În cazul vârstei participanților, se constată că cea mai mare valoare medie a conturilor la nivel de sistem s-a înregistrat la grupa cu vârsta de peste 54 ani, cu **9.916 lei** (0,04 milioane persoane), dar și la grupele între 50-54 ani, cu **9.562 lei** (0,62 milioane persoane) și între 45-49 ani, cu **9.215 lei** (0,84 milioane persoane). Aceste valori mai mari sunt determinate, pe de o parte, de maturizarea sistemului (participanții au aderat la fondurile de pensii administrate privat încă de la începutul funcționării Pilonului II) și, pe de altă parte, prin faptul că participanții au venituri mai mari (din punct de vedere al carierei se situează în partea superioară, cu vechime și venituri salariale mai mari, comparativ cu participanții din grupele de vârstă de până în 45 ani) și pot contribui cu sume mai mari la fondurile de pensii.

În cazul în care se analizează cumulul vechimeii în sistem, grupa de vârstă a participanților și genul acestora se constată că cele mai mari valori medii ale conturilor s-au înregistrat însă la participanții cu peste 10 ani vechime în sistem situați în grupa de vârstă cuprinsă între 35 – 39 ani, cu **19.421 lei** pentru bărbați și **16.262 lei** pentru femei

La 30 iunie 2018, un număr de **702.439 de participanți** (primii 10% din total participanți în funcție de valoarea contului) aveau peste **15.102 lei** în cont. Valoarea cumulată a activelor deținute a fost de 18,52 miliarde lei (42,38% din activele Pilonului II), rezultând o valoare medie a contului de **26.370 lei**. De asemenea, **1.756.097 de participanți** (primii 25% din total participanți în funcție de valoarea contului) aveau peste **7.727 lei** în cont. Valoarea cumulată a activelor deținute a fost de 29,77 miliarde lei (68,11% din activele Pilonului II), valoarea medie a contului fiind de **16.953 lei**.

Trebuie menționat și faptul că, la sfârșitul lunii iunie ac., **5,74 milioane de participanți**¹³ (81,73% din total) dețineau în cont **până în 10.000 lei** și **1,28 milioane de participanți** (18,27% din total) dețineau în cont **peste 10.000 lei**, iar dintre aceștia **0,25 milioane de participanți** (3,62% din total), dețineau în conturi **peste 25.000 lei**.

¹² Participanți care au acumulat în conturi peste 1 leu.

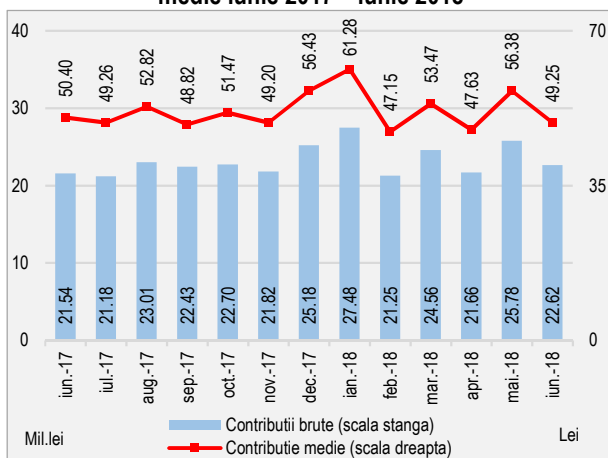
¹³ Participanți cu conturi diferite de zero.

2.2. Contribuțiile virate la fondurile de pensii facultative

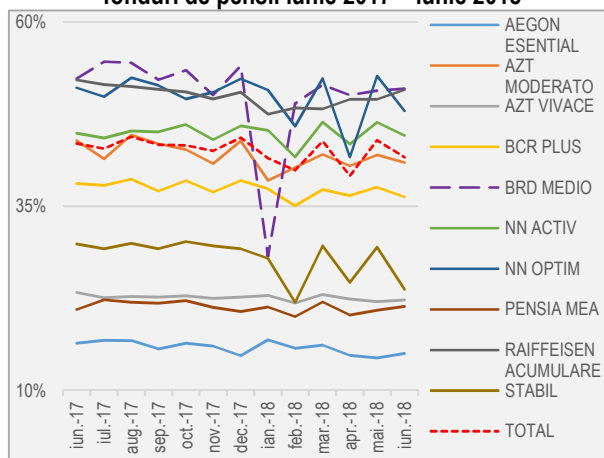
În luna iunie 2018 au fost virate către fondurile de pensii facultative **22,62** milioane de lei (4,85 milioane de euro), înregistrând o creștere de **5,03%** comparativ cu iunie 2017. Comparativ cu decembrie 2017 s-a înregistrat o scădere de **10,14%**, iar față de luna anterioară scăderea a fost de 12,23% (Grafic 2.11.). Cu excepția FPF AEGON ESENȚIAL, care a înregistrat o creștere lunară a contribuțiilor virate în iunie ac. de 13,70%, toate celelalte nouă fonduri de pensii facultative au înregistrat scăderi cuprinse între -44,99% în cazul FPF STABIL și -0,27% în cazul FPF RAIFFEISEN ACUMULARE. Din analiza evoluției contribuțiilor virate în ultimii ani se constată că FPF STABIL a înregistrat scăderi ale volumului contribuțiilor virate în luna iunie comparativ cu luna anterioară, de exemplu: în 2017 (-18,49%) și 2016 (-2,45%). De remarcat și scăderile lunare semnificative înregistrate de FPF NN OPTIM de -17,25%, FPF AZT MODERATO de -11,18% și FPF BCR PLUS de -8,05%, în condițiile în care contribuțiile cele patru fonduri însumau la 30 iunie ac. aproximativ 75% din total contribuții virate. Și în cazul acestor trei fonduri de pensii s-au înregistrat scăderi lunare similare cu cele din luna iunie ac., de exemplu în iunie 2017: FPF NN OPTIM, -9,51%, FPF AZT MODERATO, -5,55% și FPF BCR PLUS, -7,40%.

În primele șase luni din anul 2018 s-au virat către fondurile de pensii facultative **143,34** milioane de lei (30,75 milioane de euro), cu 6,43% mai mult decât în perioada similară din 2017.

Grafic 2.11. Pilon III Contribuții brute virate și contribuția medie iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 2.12.1 Pilon III Evoluție grad de colectare fonduri de pensii iunie 2017 – iunie 2018

În perioada iunie 2017 – iunie 2018, media ponderii participanților cu contribuții virate din total participanți fond (gradul de colectare) a fluctuat ușor, înregistrând un trend descrescător, astfel valoarea medie a gradului de colectare a înregistrat o diferență de aproximativ două puncte procentuale în acest interval (Grafic 2.12.1.) Se remarcă creșterile din lunile august și decembrie 2017, dar și martie și mai 2018 (în sistemul pensiilor facultative nu există diferența de două luni între luna de calcul, când se virează contribuțiile și luna de referință, pentru care se virează contribuțiile, așa cum este cazul la Pilonul II). Cu excepția FPF BRD MEDIO, toate fondurile de pensii au înregistrat trenduri similare, dar numai patru s-au situat peste media intervalului (42,61%): FPF BRD MEDIO (50,10%), FPF RAIFFEISEN ACUMULARE (50,01%), FPF NN OPTIM (49,86%) și FPF NN ACTIV (44,86%). Din analiza evoluției gradului de colectare al FPF BRD reiese faptul că scăderi semnificative față de luna precedentă ca cea din ianuarie ac. (-26 puncte procentuale) s-au înregistrat și în ianuarie 2017/decembrie 2016 (-33 puncte procentuale) și în ianuarie 2016/decembrie 2015 (-39 puncte procentuale). Trebuie menționat faptul că în cadrul BRD GSG S.A. și filialele din grup, care contribuie ca angajatori la Pilonul III, în decembrie se efectuează plăți de regularizare a contribuțiilor.

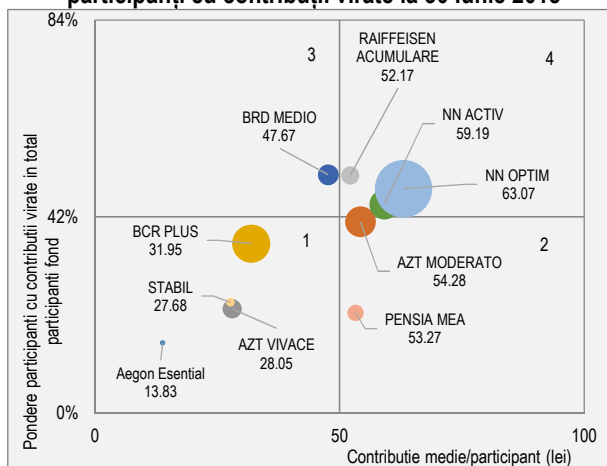
Contribuția medie/participant

La 30 iunie 2018, contribuția medie/participant era de **49,25 lei**, cu **-2,28%** mai puțin comparativ cu iunie 2017 și cu **-12,73%** mai puțin față de decembrie 2017, cu mențiunea că s-a înregistrat și o scădere comparativ cu luna precedentă de -12,65%.

Cu **63,07 lei/participant** și o pondere a participanților cu contribuții virate din total participanți la fond (grad de colectare) de 47,95%¹⁴, FPF NN Optim s-a situat în cadranul 4 din Graficul 2.12., caracterizat de valori mari ale contribuției/participant (peste media pe sistem: 49,25 lei) și ale ponderii participanților cu contribuții virate din total participanți la fond (peste media pe sistem: 41,63%). Tot în acest cadran s-au mai situat încă două fonduri: FPF NN ACTIV cu **59,19 lei/participant** și 44,58 % - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți fond și FPF RAIFFEISEN ACUMULARE cu **52,17 lei/participant** și 50,81 % - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți fond. În cadranul 3 al Graficului 2.12., caracterizat de valori mari în cazul ponderilor participanților cu contribuții virate din total participanți fond (peste media pe sistem: 41,63%), dar de valori mai mici decât media pe sistem (49,25 lei) în cazul contribuției/participant s-a situat FPF BRD MEDIO cu **47,67 lei/participant** (50,95% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți fond).

¹⁴ Participanți pentru care au fost virate contribuții (sume diferite de 0) în luna de calcul.

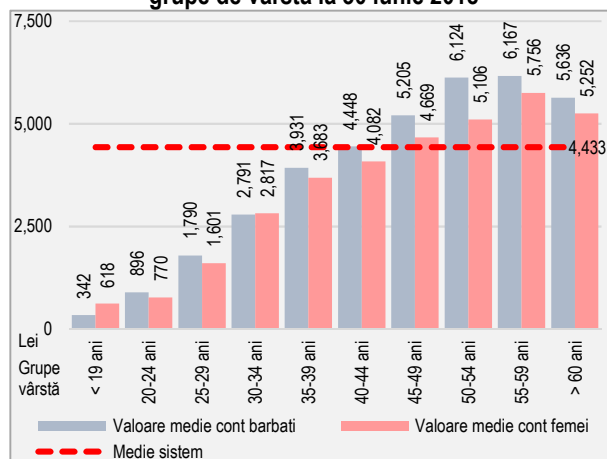
Grafic 2.12. Pilon III Contribuții medii (lei) și ponderi participanți cu contribuții virate la 30 iunie 2018

De menționat că în cadrul 2 din Graficul 2.12., caracterizat de valori mici în cazul ponderilor participanților cu contribuții virate din total participanți fond (sub media pe sistem: 41,63%), dar de valori mai mari decât media pe sistem (49,25 lei) în cazul contribuției/participant, s-au încadrat FPF AZT MODERATO cu **54,28 lei/participant** și FPF PENSIA MEA, cu **53,27 lei/participant**, care deși au înregistrat contribuții medii/participant mai mari, având grade de colectare mai mici au fost devansate de FPF RAIFFEISEN ACUMULARE. Celelalte patru fonduri de pensii facultative s-au situat în cadrul 1 din Graficul 2.12., în funcție de valorile contribuției/participant și de ponderile participanților cu contribuții virate din total participanți fond (grad de colectare): FPF BCR PLUS: 31,95 lei/participant și 36,24%, FPF AZT VIVACE: 28,05 lei/participant și 22,28%, FPF STABIL: 27,68 lei/participant și 23,69% și FPF AEGON ESENTIAL: 13,83 lei/participant și 15,02%.

Valoarea contului participanților

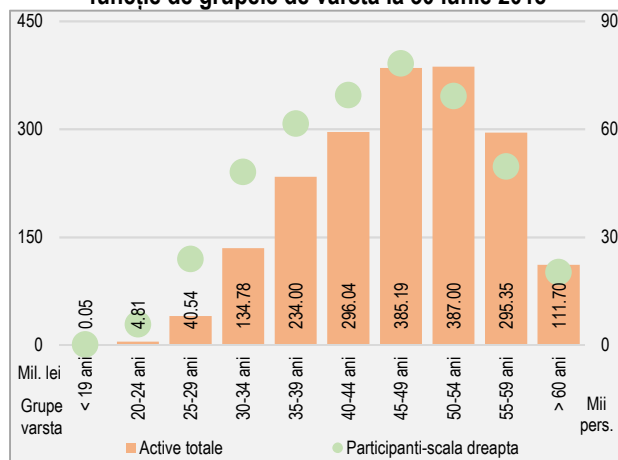
Grafic 2.13. Pilon III Valoare medie cont în funcție de gen și grupe de vârstă la 30 iunie 2018

La 30 iunie 2018 valoarea medie a unui cont al participanților la sistemul pensiilor facultative¹⁵ era de **4.433 lei (951 euro)**, respectiv o creștere de 3,28% comparativ cu decembrie 2017 (Grafic 2.13.).

Trebuie remarcat faptul că valoarea contului participanților este determinată de grupele de vârstă în care se încadrează participanții, perioada de contribuție, respectiv vechimea în sistem a participanților, dar și de genul acestora, respectiv veniturile salariale ale bărbaților comparativ cu cele ale femeilor. Astfel, cele mai mari valori ale conturilor s-au înregistrat la participanții din grupa de vârstă 55 – 59 ani, **6.167 lei** pentru bărbați și **5.756 lei** pentru femei (medie pe sistem de 5.955 lei)¹⁶.

Grafic 2.14. Pilon III Valoare active și număr participanți în funcție de grupele de vârstă la 30 iunie 2018

În cazul participanților din grupele de vârstă de peste 55 ani, **69.902 persoane** (16,40% din total participanți) valorile mari acumulate în conturile lor, **407,04 milioane lei** (21,54% din total active), se datorează faptului că participanții au aderat la fondurile de pensii facultative încă de la începutul funcționării sistemului și prin faptul că aceștia au venituri mai mari (se situează în partea superioară a carierei, cu vechime și venituri salariale mai mari, comparativ cu participanții din grupele de vârstă de până în 55 ani) și pot contribui cu sume mai mari. Cei mai mulți participanți, 78.269 persoane (18,36% din total participanți), se situau în grupa de vârstă 45 – 49 ani, valoarea activelor deținute de aceștia însumând 385,19 milioane lei (20,39% din total active).

La 30 iunie 2018, un număr de **42.627 participanți** (primii 10% din total participanți în funcție de valoare contului) aveau peste 10.156 lei în cont. Valoarea cumulată a activelor deținute era de 0,85 miliarde lei (45,15% din activele Pilonului III), iar valoarea medie a contului era de **20.011 lei**.

¹⁵ Participanți unici care au acumulat în conturi peste 1 leu (în cazul în care sunt participanți la mai multe fonduri, activele se cumulează).

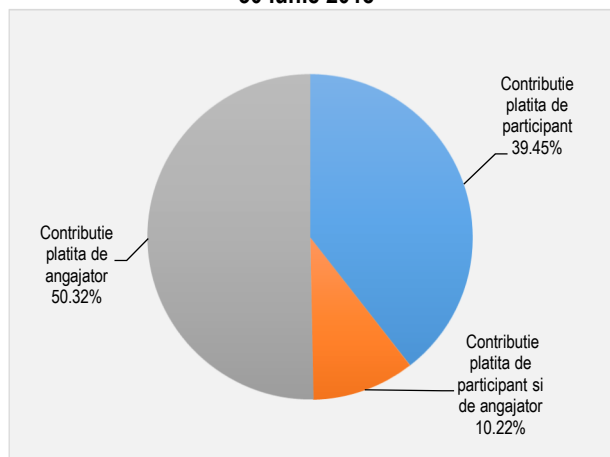
¹⁶ Și grupa de vârstă de peste 60 ani a înregistrat valori mari: 5.815 lei pentru bărbați și 5.223 lei pentru femei (media pe sistem de 5.613 lei)

De asemenea, **106.568 participanți** (primii 25% din total participanți în funcție de valoare contului) aveau peste 5.705 lei în cont. Valoarea cumulată a activelor deținute era de 1,35 miliarde lei (71,19% din activele Pilonului III), rezultând o valoare medie a contului de **12.622 lei**.

Trebuie menționat și faptul că, la sfârșitul lunii iunie ac., **382.654 participanți**¹⁷ (89,77% din total) dețineau în cont **până în 10.000 lei** și **43.616 de participanți** (10,23%) dețineau **peste 10.000 lei**, iar dintre aceștia **5.503 de participanți** (1,29% din total), dețineau în conturi **peste 25.000 lei**.

Participarea la plata contribuțiilor

Grafic 2.15. Pilon III Participarea la plata contribuțiilor la 30 iunie 2018

60,55% din contribuțiile la fondurile facultative au fost plătite¹⁸ de către angajatori (50,32%) sau de către participanți împreună cu angajatorii lor (10,22%), în timp ce **39,45%** din participanți au plătit singuri contribuțiile în iunie 2018 (Grafic 2.15.).

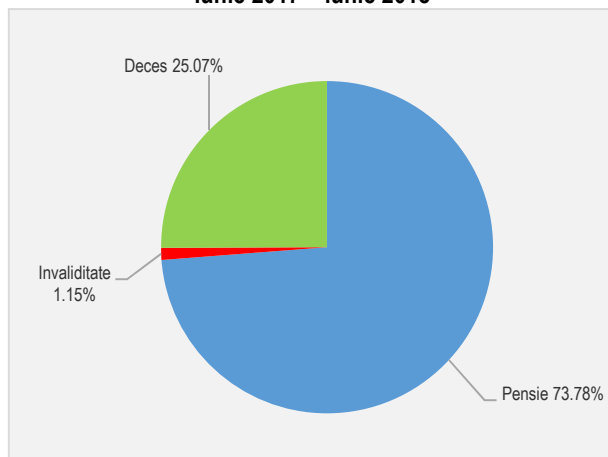
În funcție de locul unde își desfășoară angajatorul activitatea, distribuția participanților în iunie 2017 a fost similară cu lunile precedente, **82%** în mediul urban și **18%** în mediul rural.

3. Plăți efectuate în sistemul pensiilor private

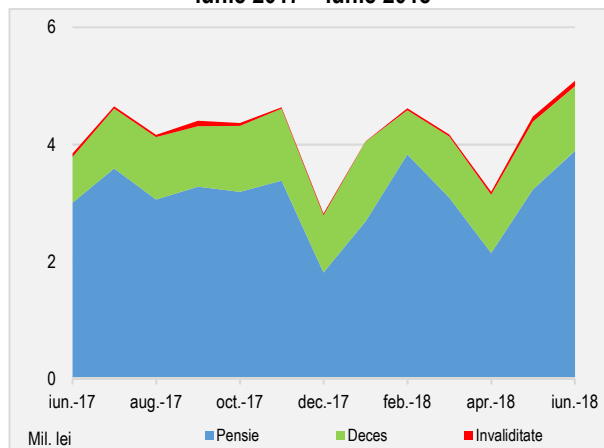
3.1. Fondurile de pensii administrate privat – Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

În intervalul iunie 2017 – iunie 2018 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți însumând **54,64 milioane lei** pentru **6.871 participanți și beneficiari** (Grafic 3.1. și Grafic 3.2.), din care 40,18 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 73,78% din total plăți efectuate (3.665 participanți), 13,65 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 25,07% din total (3.054 beneficiari) și 0,63 milioane lei ca urmare a invalidității, 1,15% din total (152 participanți).

Grafic 3.1. Pilon II Structură plăți de activ personal net iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 3.2. Pilon II Evoluție valoare activ net personal plătit iunie 2017 – iunie 2018

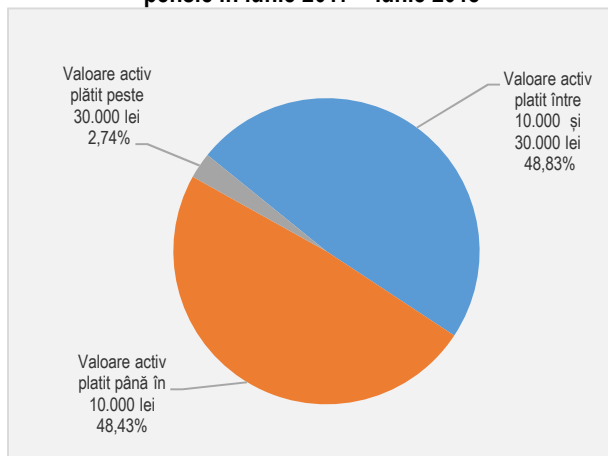

¹⁷ Participanți unici cu conturi diferite de zero (în cazul în care sunt participanți la mai multe fonduri, activele se cumulează).

¹⁸ În luna martie 2018.

Plățile totale efectuate au înregistrat în iunie 2018 o creștere anuală de 32,24% (Grafic 3.2.). Comparativ cu decembrie 2017, creșterea a fost de 80,59% când s-au înregistrat și cele mai mici valori în intervalul analizat în special ca urmare a creșterii plăților aferente deschiderii dreptului la pensie (79,05%). Ca urmare a plăților efectuate în perioada iunie 2017 – iunie 2018, s-au efectuat și plăți către Bugetul de stat¹⁹ în valoare de 5,54 milioane lei. Din totalul plăților efectuate ca urmare a deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă în intervalul iunie 2017 – iunie 2018, pentru 48,43% dintre participanți valoarea activului plătit a fost de până în 10.000 lei, pentru 48,83% dintre participanți valoarea activului s-a situat între 10.000 și 30.000 lei, iar pentru 2,74% valoarea a depășit 30.000 lei (Grafic 3.3.).

Grafic 3.3. Pilon II – Ponderea participanților în total plăți pensie în iunie 2017 – iunie 2018

Ponderile cele mai mari în totalul plăților efectuate au fost înregistrate de FPAP NN, cu 34,65% și FPAP AZT VIITORUL TĂU, cu 23,08%, în condițiile în care cele două fonduri dețineau la 30 iunie 2018 cele mai mari ponderi ale persoanelor cu vârsta de peste 50 de ani din total participanți încadrați în această categorie, 31,89% și, respectiv, 25,29%.

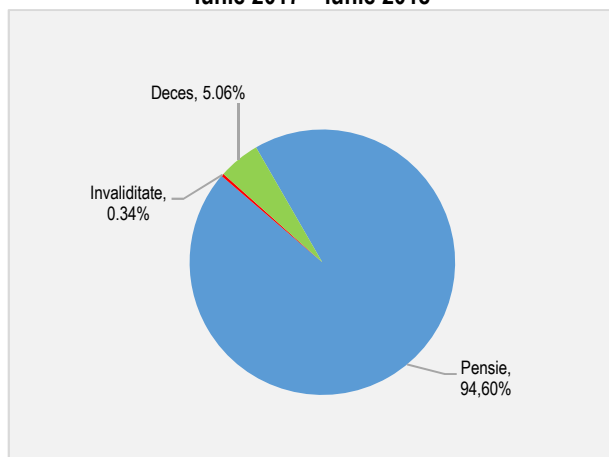
La polul opus, s-a situat FPAP BRD, cu numai 2,85% din total plăți efectuate, fondul înregistrând 2,68% participanți cu vârsta de peste 50 de ani. De menționat că cea mai mare valoare plătită a fost în iunie 2018 pentru un participant la FPAP NN cu 92.799 lei.

Din cele 6.871 de cereri pentru plata activului personal net primite în perioada iunie 2017 – iunie 2018 (54,46 milioane lei active nete) 41 au fost solicitări de plăți eșalonate a activului personal net, reprezentând 0,60% din cererile primite în această perioadă (respectiv 2,50% din numărul cererilor din perioada aprilie – iunie 2018)²⁰. Activele nete ale persoanelor care au solicitat plata eșalonată au însumat 0,42 milioane lei, reprezentând 0,77% din activele nete ale solicitanților din perioada iunie 2017 – iunie 2018 (respectiv 3,29% din activele nete ale solicitanților din perioada aprilie – iunie 2018). Valoarea activelor personale nete ale persoanelor care au optat pentru plata eșalonată este cuprinsă între 2.912 lei și 27.136 lei.

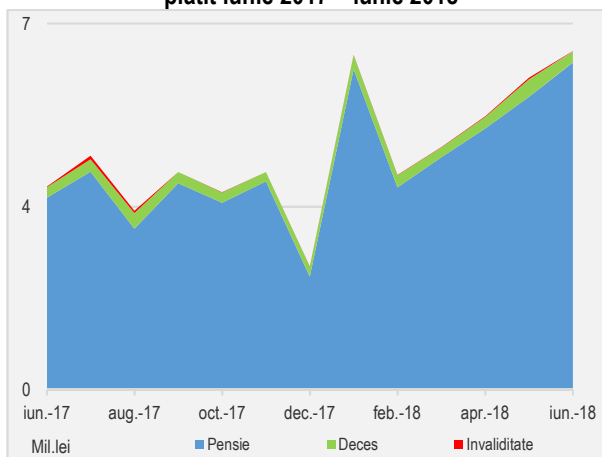
3.2. Fondurile de pensii facultative – Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

În intervalul iunie 2017 – iunie 2018, au fost efectuate plăți ale activului personal net către 8.288 participanți și beneficiari însumând 59,04 milioane lei (Grafic 3.4. și Grafic 3.5.), din care 55,85 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 94,60% din total plăți efectuate (7.312 participanți), 2,99 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 5,06% din total (936 beneficiari) și 0,20 milioane lei ca urmare a invalidității, 0,34% din total (40 participanți).

Grafic 3.4. Pilon III Structură plăți de activ personal net iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 3.5. Pilon III Evoluție valoare activ net personal plătit iunie 2017 – iunie 2018

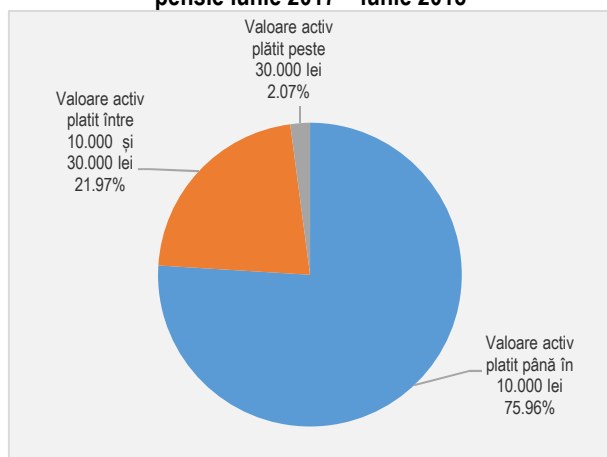
¹⁹ Sunt cuprinse ultimele modificări ale Codului Fiscal care au intrat în vigoare de la 01.01.2018: Modificarea cotei de impozit pe venituri din pensii la 10%, modificarea sumei neimpozabile la 2.000 lei, iar CASS va fi suportat de bugetul de stat, astfel nereținându-se CASS pentru plățile activului net în caz pensionare.

²⁰ Începând cu data de 1 aprilie 2018 a intrat în vigoare Norma 27/2017 privind utilizarea activului personal net al participantului la un fond de pensii administrat privat care a introdus opțiunea de a primi contravaloarea activului personal net sub forma de plăți eșalonate

Plățile totale efectuate în luna iunie 2018 au înregistrat o creștere anuală de 66,58%. Comparativ cu decembrie 2017 s-a înregistrat o creștere de aproximativ două ori mai mare a valorii plătite, în condițiile în care decembrie 2017 a înregistrat și cel mai mic volum al plăților din intervalul analizat, în special ca urmare a creșterii plăților aferente deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă (o creștere a valorii plăților efectuate de aproximativ trei ori). Ca urmare a efectuării acestor plăți, în perioada iunie 2017 – iunie 2018, s-au efectuat plăți către Bugetul de stat în valoare de 5,22 milioane lei²¹

În intervalul iunie 2017 – iunie 2018, din total plăți efectuate ca urmare a deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă, valoarea activului plătit pentru 75,96% dintre participanți a fost de până în 10.000 lei, pentru 21,97% dintre participanți valoarea activului plătit s-a situat între 10.000 și 30.000 lei, iar pentru 2,07% valoarea a fost de peste 30.000 lei (Grafic 3.6.).

Grafic 3.6. Pilon III – Ponderea participanților în total plăți pensie iunie 2017 – iunie 2018

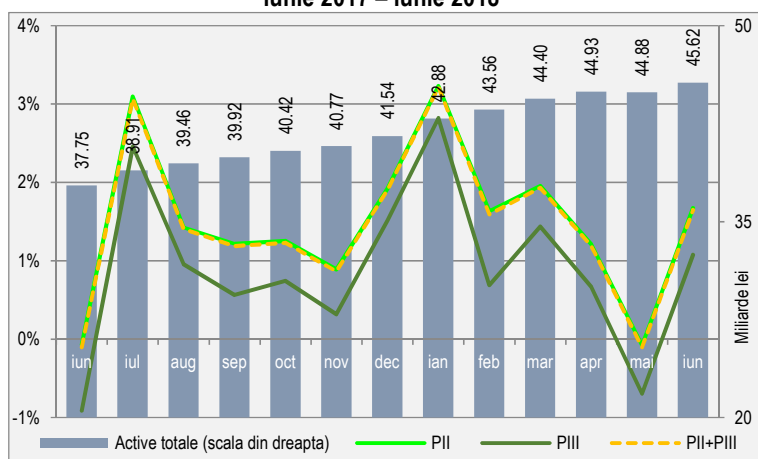
Ponderile cele mai mari în totalul plăților efectuate au fost înregistrate de FPF NN OPTIM, cu 36,46% și FPF BCR PLUS, cu 20,14%, în condițiile în care cele două fonduri dețineau la 30 iunie 2018 mari ponderi ale persoanelor cu vârsta cuprinsă între 55 – 59 ani din total participanți încadrați în această categorie, 35,01% și 29,02%.

La polul opus, s-a situat FPF AEGON ESENȚIAL, cu numai 0,29% din total plăți efectuate, fondul înregistrând 0,93% participanți cu vârsta cuprinsă între 55 – 59 ani. De menționat că cea mai mare valoare plătită a fost în ianuarie 2018 pentru un participant la FPF NN OPTIM cu 2,32 milioane lei.

Din cele 8.288 de cereri pentru plata activului personal net primite în perioada iunie 2017 – iunie 2018 (59,04 milioane lei active nete) 236 au fost solicitări de plăți eșalonate a activului personal net, reprezentând 2,85% din cererile primite în această perioadă (respectiv 10,06% din numărul cererilor din perioada aprilie – iunie 2018)²². Activele nete ale persoanelor care au solicitat plata eșalonată au însumat 3,33 milioane lei, reprezentând 5,64% din activele nete ale solicitanților din perioada iunie 2017 – iunie 2018 (respectiv 18,86% din activele nete ale solicitanților din perioada aprilie – iunie 2018). Valoarea activelor personale nete ale persoanelor care au optat pentru plata eșalonată este cuprinsă între 2.009 lei și 234.461 lei.

4. Activele fondurilor de pensii private

Grafic 4.1. Evoluția activelor totale din sistemul pensiilor private iunie 2017 – iunie 2018

Valoarea activelor totale aflate în administrare la nivelul întregului sistem de pensii private a crescut în primul semestru din 2018, menținând trendul pozitiv înregistrat în ultimii ani. Astfel, la 30 iunie 2018, sistemul a atins **45,62 miliarde de lei** (9,79 miliarde de euro), reprezentând **4,91% din PIB**, comparativ cu 4,40% în iunie 2017 și 4,84% în decembrie 2017²³. Ritmul anual de creștere înregistrat de activele totale a fost de **20,86%**, iar față de decembrie 2017 creșterea a fost de **9,82%**. Comparativ cu luna anterioară, se constată o creștere a activelor totale de **1,65%**, înregistrând o ușoară revenire după scăderea din luna mai ac., valoarea fiind peste mediana intervalului iunie 2017 – iunie 2018 de 1,40% (maxima a fost de 3,21% în ianuarie 2018, iar minima de -0,10% în iunie 2017 și în mai 2018).

²¹ Sunt cuprinse ultimele modificări ale Codului Fiscal care au intrat în vigoare de la 01.01.2018: Modificarea cotei de impozit pe venituri din pensii la 10%, modificarea sumei neimpozabile la 2.000 lei, iar CASS va fi suportat de bugetul de stat, astfel nereținându-se CASS pentru plățile activului net în caz pensionare.

²² Începând cu data de 1 aprilie 2018 a intrat în vigoare Norma 28/2017 privind utilizarea activului personal net al participantului la un fond de pensii facultative care a introdus opțiunea de a primi contravaloarea activului personal net sub forma de plăți eșalonate

²³ PIB 2017 – date Institutul National de Statistică; PIB 2018 – date Ministerul de Finanțe.

La nivelul fondurilor de pensii administrate privat (Pilonul II) s-a menținut un ritm anual de creștere superior fondurilor de pensii facultative: **21,21%**, comparativ cu **13,25%** în Pilonul III. Și comparativ cu decembrie 2017 s-a înregistrat o diferență: **9,99%** în Pilonul II și **6,12%** în Pilonul III, situație semnalată și în cazul evoluției lunare, când creșterile au fost de 1,67% în PII și 1,08% în PIII.

4.1. Activele nete ale fondurilor de pensii administrate privat

Valoarea totală a activelor nete înregistrată la 30 iunie 2018 de fondurile de pensii administrate privat a fost de **43,71 miliarde de lei** (9,38 miliarde de euro). Ritmul anual de creștere înregistrat a fost de **21,21%** (18,42% raportat la moneda euro). Creșterea față de decembrie 2017 a fost de **9,99%** (9,96% raportat la moneda euro). FPAP BRD a înregistrat în continuare creșteri anuale și semestriale mai mari în cazul activelor nete (26,85% și 12,48%).

Tabel 4.1. Pilon II Active nete (miliarde lei)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.18/ iun.17	iun.18/dec.17
1	FPAP NN	13,11	14,35	15,68	19,59%	9,31%
2	FPAP AZT VIITORUL TAU	7,84	8,62	9,47	20,66%	9,83%
3	FPAP METROPOLITAN LIFE	5,11	5,62	6,23	22,02%	10,88%
4	FPAP VITAL	3,40	3,78	4,19	23,29%	10,95%
5	FPAP ARIPI	3,06	3,40	3,73	21,90%	9,58%
6	FPAP BCR	2,32	2,60	2,86	23,50%	10,14%
7	FPAP BRD	1,22	1,38	1,55	26,85%	12,48%
	TOTAL	36,06	39,74	43,71	21,21%	9,99%

4.2. Activele nete ale fondurilor de pensii facultative

Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au atins **1,89 miliarde de lei** (0,41 miliarde de euro) la 30 iunie 2018, înregistrând un avans de **13,26%** comparativ cu iunie 2017 și de **6,12%** față de decembrie 2017 (10,66% și 6,08% raportat la moneda euro).

Tabel 4.2 Pilon III Active nete (mil. lei)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.18/ iun.17	iun.18/dec.17
1	FPF NN OPTIM	660,05	712,93	767,80	16,32%	7,70%
2	FPF BCR PLUS	296,22	318,66	336,82	13,71%	5,70%
3	FPF AZT MODERATO	203,96	212,58	220,04	7,88%	3,51%
4	FPF NN ACTIV	185,87	198,31	212,97	14,58%	7,39%
5	FPF BRD MEDIO	88,27	95,54	100,73	14,11%	5,43%
6	FPF AZT VIVACE	80,87	84,51	85,75	6,04%	1,46%
7	FPF RAIFFEISEN ACUMULARE	70,72	73,20	76,77	8,55%	4,87%
8	FPF PENSA MEA	58,92	60,44	63,13	7,15%	4,46%
9	FPF STABIL	16,67	17,56	18,46	10,71%	5,13%
10	FPF AEGON ESENTIAL	6,70	6,84	7,00	4,54%	2,38%
	TOTAL	1.668,25	1.780,58	1.889,46	13,26%	6,12%

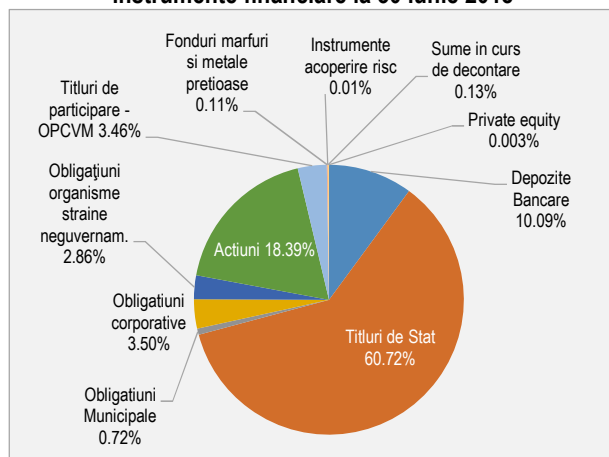
FPF NN OPTIM ȘI FPF NN ACTIV au înregistrat în continuare creșteri anuale și semestriale mai mari în cazul activelor nete (16,32% și 7,70%, respectiv 14,58% și 7,39%).

4.3. Structura investițiilor fondurilor de pensii private

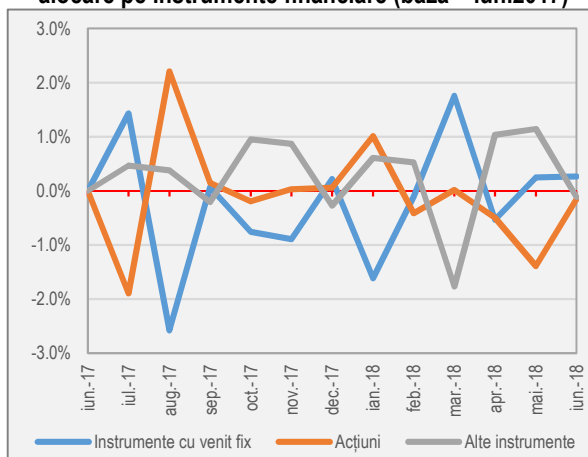
La 30 iunie 2018, ponderea cea mai mare în structura portofoliilor fondurilor de pensii private era deținută de titlurile de stat cu 60,72% (Grafic 4.2.). Celelalte instrumente au înregistrat următoarele ponderi: acțiuni 18,39%, depozite bancare 10,09%, obligațiuni corporative 3,50%, titluri de participare 3,46% și alte instrumente financiare 3,82%²⁴. Comparativ cu luna decembrie 2017, ponderea acțiunilor în portofoliile fondurilor de pensii private a înregistrat o scădere (Grafic 4.3.). În același timp, portofoliile fondurilor de pensii private au înregistrat o ușoară creștere a alocării în instrumente cu venit fix (titluri de stat și obligațiuni corporative, municipale și supranaționale), iar alocarea în alte instrumente financiare a portofoliilor fondurilor de pensii private a înregistrat o creștere, de asemenea (Grafic 4.3.).

²⁴ Sunt incluse obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: BERD, BEI, BM, obligațiuni municipale, fonduri de mărfuri și metale prețioase, acțiuni – private equity, instrumente pentru acoperirea riscului și sume în curs de decontare.

Grafic 4.2. Fonduri de pensii private – alocare pe instrumente financiare la 30 iunie 2018

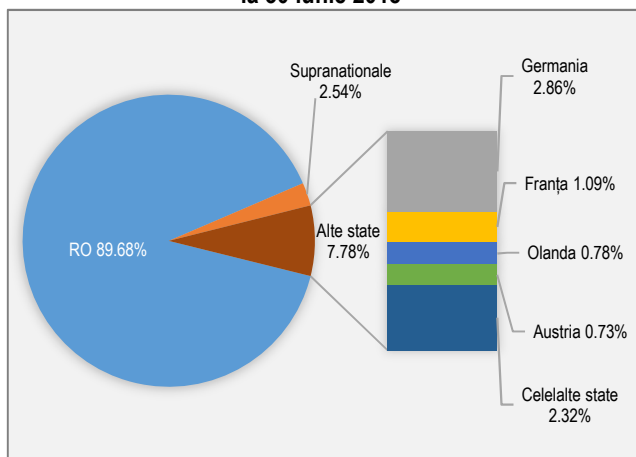
Grafic 4.3. Fonduri de pensii private – evoluție lunară alocare pe instrumente financiare (baza – iun.2017)

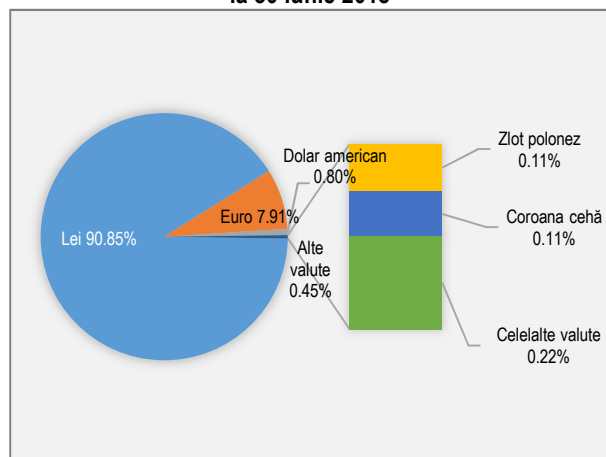
Instrumente financiare – structura pe țară

La 30 iunie 2018, fondurile de pensii private dețineau 89,68% din active în instrumente financiare românești, de natura titlurilor de stat, a depozitelor, obligațiunilor, acțiunilor și organismelor de plasament colectiv (Grafic 4.4.). 7,78% din activele fondurilor de pensii private au fost investite în active străine, majoritatea acestor instrumente financiare fiind emise în Germania (2,86%), Franța (1,09%), Olanda (0,78%) și Austria (0,73%). În obligațiuni supranaționale erau investite 2,54% din active.

Grafic 4.4. Fonduri de pensii private – structura pe țară la 30 iunie 2018

Grafic 4.5. Fonduri de pensii private – structura pe valută la 30 iunie 2018

Instrumente financiare – structura pe valută

90,85% din activele fondurilor de pensii private la 30 iunie 2018 erau denuminate în moneda națională (Grafic 4.5.), iar din plasamentele în monede străine (9,15%), ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (7,91%), urmate de dolarul american (0,80%), zlotul polonez (0,11%) și coroana cehă (0,11%). Euro a fost moneda pentru care administratorii fondurilor de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar.

Expunerea valutară a activelor fondurilor de pensii private

Activele sistemului de pensii private sunt denuminate cu preponderență în moneda națională²⁵. Expunerea valutară a sistemului de pensii private în monede străine, a fost de 9,15% din totalul activelor sistemului de pensii private, dar prin utilizarea instrumentelor pentru acoperirea riscului valutar pentru activele denuminate în valute străine, expunerea valutară totală netă la nivelul sistemului de pensii private a fost de 7,72% din total active sistem. La sfârșitul lunii iunie 2018, fondurile de pensii private dețineau contracte derivate pentru acoperirea riscului valutar doar pentru expunerea în EUR. Cea mai mare parte a expunerii valutare este denumită în EUR, 7,91% din total active sistem, însă fondurile de pensii dețin instrumente de acoperire a riscului valutar pentru 18,08% din expunerea denumită în EUR, rezultând o expunere netă față de EUR de 6,48% din totalul activelor sistemului de pensii private.

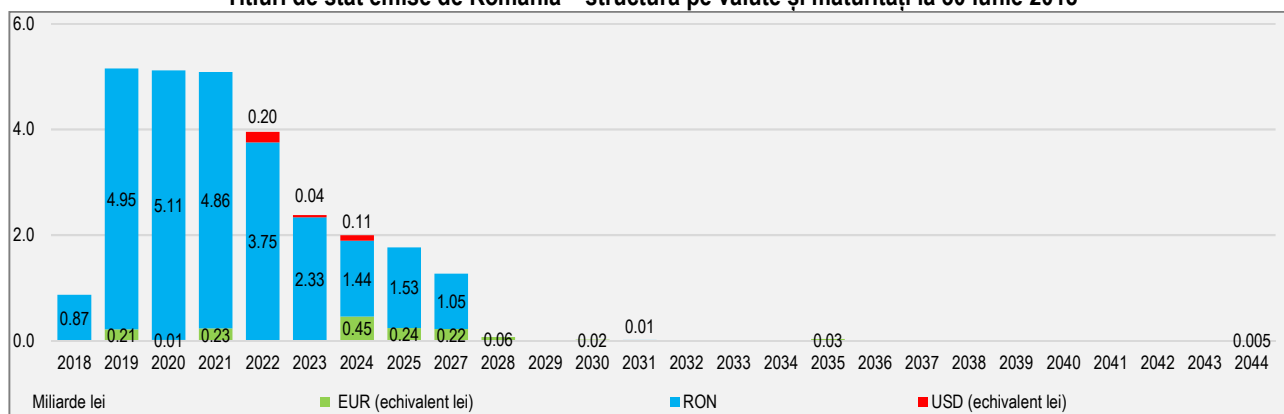
²⁵ Expunerea față de RON înregistrând la sfârșitul lunii iunie ac. 90,85% din totalul activelor sistemului de pensii private.

Titluri de stat

La 30 iunie 2018, investițiile fondurilor de pensii private în titluri de stat înregistrau 27,71 miliarde lei, reprezentând 60,72% din total active. Ponderea titlurilor de stat a înregistrat un trend ușor descendent în primele 2 luni ale anului din 2018, fiind urmat de o ușoară creștere în luna martie și în continuare un trend ușor descendent în următoarele luni (-0,54 puncte procentuale față de decembrie 2017).

Din punct de vedere al valurilor în care sunt denumite titlurile de stat în care au investit fondurile de pensii private, cele mai mari valori s-au înregistrat în cazul emisiunilor în lei cu maturitate pe 7 ani (25,86%), 5 ani (22,99%) și 10 ani (18,36%), în cazul emisiunilor în euro, valori mari au înregistrat cele cu maturitate pe 10 ani (0,68%), 5 ani (0,27%) și 7 ani (0,08%). Din punct de vedere al scadențelor, 72,81% din investițiile în titluri de stat emise de România ajung la maturitate în următorii 5 ani, iar 27,19% au scadențe cuprinse între 6 ani și 26 ani (Grafic 4.6.).

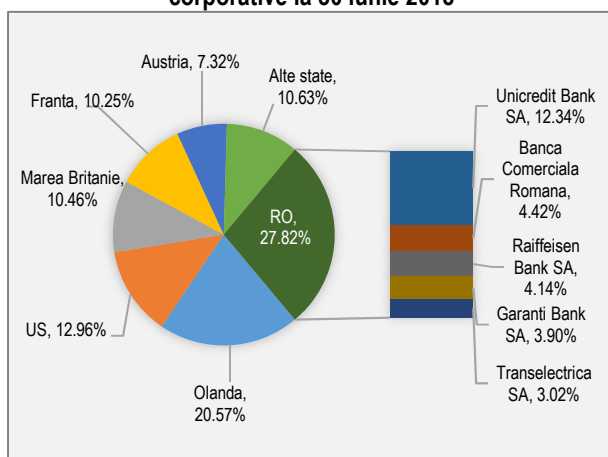
Grafic 4.6. Fonduri de pensii private
Titluri de stat emise de România – structură pe valute și maturități la 30 iunie 2018

Obligațiuni

La 30 iunie 2018, fondurile de pensii private dețineau investiții în obligațiuni corporative însumând 1,60 miliarde lei și reprezentând 49,45% din total obligațiuni (3,23 miliarde lei).

Grafic 4.7. Fonduri de pensii private – emitenți obligațiuni corporative la 30 iunie 2018

De remarcat faptul că, în general, ponderea obligațiunilor corporative din total active s-a menținut pe un trend ușor crescător, înregistrând o diferență de 0,34 puncte procentuale comparativ cu decembrie 2017.

Investițiile au fost, în principal, în emitenți străini (72,18%), din țări precum Olanda (20,57%), SUA (12,96%), Marea Britanie (10,46%), Franța (10,25%) și Austria (7,32%). De asemenea, fondurile de pensii private au investit în obligațiuni corporative din România, acestea reprezentând 27,82% din totalul investițiilor în obligațiuni corporative, din care pe primele trei locuri se situau Unicredit Bank SA cu 12,34% din total obligațiuni corporative, Banca Comercială Română SA cu 4,42% și Raiffeisen Bank SA cu 4,14%.

Investițiile în celelalte tipuri de obligațiuni au înregistrat un procent mai mic (obligațiuni municipale, 0,43 miliarde lei, cu o pondere de 10,21% în total obligațiuni, obligațiuni supranaționale, BERD și BEI, 0,72 miliarde lei, cu o pondere de 22,33% și alte obligațiuni emise de organisme străine neguvernamentale, 0,58 miliarde lei, cu o pondere de 18,00%).

Durata și maturitatea portofoliilor de instrumente cu venit fix²⁶

La 30 iunie 2018, durata efectivă a portofoliului de instrumente cu venit fix la nivelul sistemului de pensii private era de 2,90, în scădere față de valoarea de 3,02 înregistrată la data de 31 decembrie 2017. Maturitatea reziduală a portofoliului de instrumente cu venit fix la nivelul sistemului de pensii private a înregistrat o valoare de 3,30 ani la data de 30.06.2018, în scădere față de valoarea de 3,44 ani înregistrată la data de 31 decembrie 2017. Comparativ cu finalul lunii decembrie 2017, la finalul lunii iunie 2018, durata efectivă și maturitatea reziduală ale portofoliilor de instrumente cu venit fix au înregistrat valori mai mici, atât la nivelul sistemului de pensii private agregat, cât și la nivelul Pilonului II și la nivelul Pilonului III.

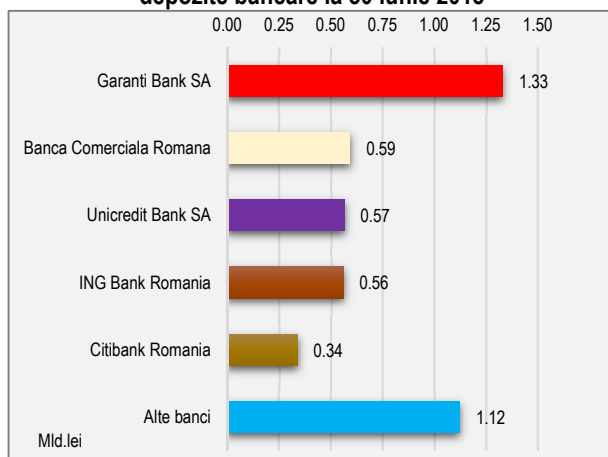
Durata și maturitatea reziduală ale portofoliilor de instrumente cu venit fix au înregistrat valori mai mari la nivelul Pilonului III comparativ cu nivelul Pilonului II. Astfel, la sfârșitul lunii iunie valoarea duratei efective a portofoliului de instrumente cu venit fix al fondurilor de pensii facultative a fost de 3,10, în timp ce valoarea duratei efective a portofoliului de instrumente cu venit fix al fondurilor de pensii administrate privat a fost de 2,89.

Cu toate că începând din septembrie 2015 legislația secundară permite fondurilor de pensii facultative să se protejeze împotriva riscului de dobândă prin tranzacții cu instrumente financiare derivate, până în prezent fondurile de pensii nu au efectuat tranzacții în acest scop.

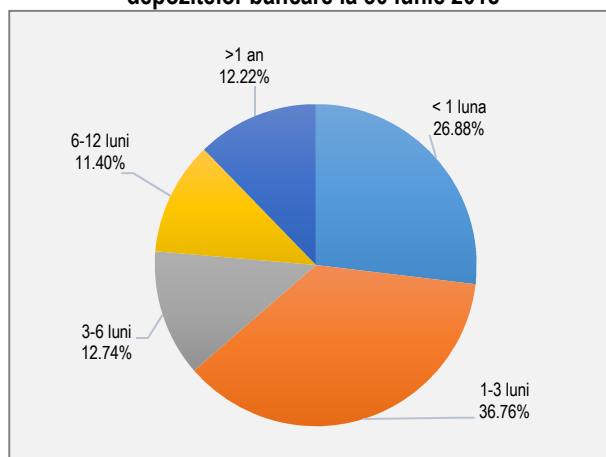
Depozite bancare

Expunerea fondurilor de pensii private pe depozite bancare (inclusiv conturi curente) a crescut comparativ cu decembrie 2017, cu 1,43 puncte procentuale, după ce înregistrase o scădere în martie ac.. Astfel, la 30 iunie 2018, depozitele bancare înregistrau 10,09% (4,51 miliarde lei) din total active. Pe primele trei locuri se situează Garanti Bank SA, cu 1,33 miliarde lei, Banca Comercială Română, cu 0,59 miliarde lei și Unicredit Bank SA, cu 0,57 miliarde lei.

Grafic 4.8. Fonduri de pensii private – top 5 emitenți depozite bancare la 30 iunie 2018

Grafic 4.9. Fonduri de pensii private – scadențele depozitelor bancare la 30 iunie 2018

Din punct de vedere al scadențelor, 26,88% din total depozite bancare (fără conturi curente) au scadența sub o lună, 36,76% au scadența cuprinsă între 1 și 3 luni, 12,74% au scadența între 3 și 6 luni și 11,40% au scadența între 6 luni și 12 luni (Grafic 4.9.). De remarcat faptul că 12,22% din total sunt depozite constituite pe mai mult de 12 luni.

Acțiuni

La 30 iunie 2018, fondurile de pensii private dețineau investiții în acțiuni în valoare de 8,39 miliarde lei²⁷, reprezentând 18,39% din total active, în scădere față de 19,83% în decembrie 2017.

²⁶ Pentru a determina riscul de rată a dobânzii s-au calculat, utilizând date preluate din Bloomberg, valoarea duratei efective a portofoliului de instrumente cu venit fix al fondurilor de pensii private, precum și maturitatea reziduală a portofoliului de instrumente cu venit fix în perioada decembrie 2017 - iunie 2018. Durata efectivă măsoară sensibilitatea prețului unei obligațiuni la modificarea ratei dobânzii. Durata reprezintă valoarea cu care se modifică prețul instrumentelor cu venit fix la o modificare a ratei dobânzii cu 1 punct procentual. Durata efectivă a portofoliului de instrumente cu venit fix la nivel de sistem este cel mai mult influențată de către titlurile de stat, acestea având ponderea cea mai mare dintre instrumentele cu venit fix în care investesc fondurile de pensii private.

²⁷ Include și acțiunile private-equity.

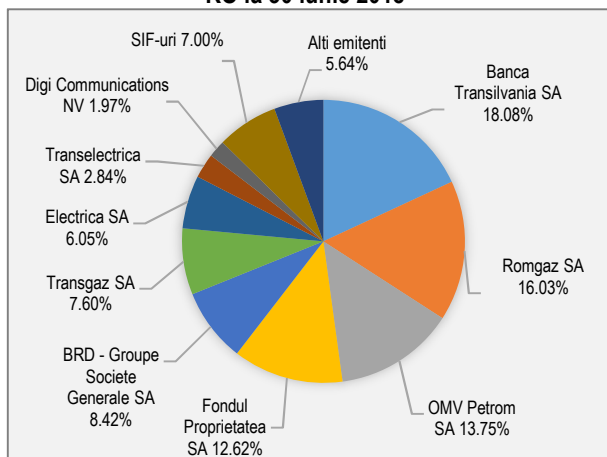
**Tabel 4.3. Fonduri de pensii private
Plasamente în acțiuni la 30 iunie 2018**

Țara	Mld.lei	% în total acțiuni
România	7,39	88,10%
Germania	0,36	4,34%
Austria	0,22	2,57%
Franța	0,21	2,46%
Polonia	0,05	0,61%
Alte state	0,16	1,92%
Total	8,39	100,00%

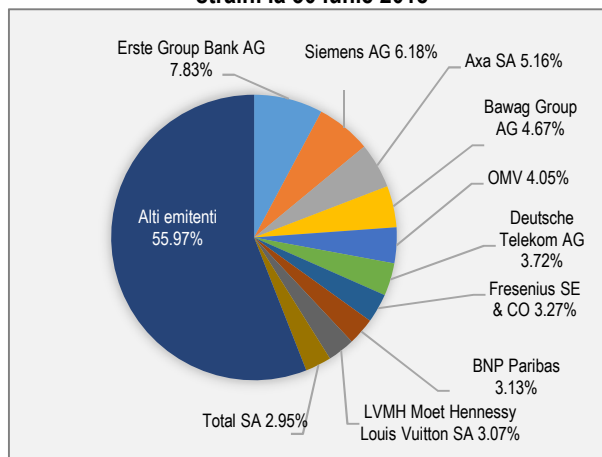
88,10% din totalul plasamentelor în acțiuni ale fondurilor de pensii private (7,39 miliarde lei) au fost efectuate în acțiuni românești, în timp ce 11,90% (1 miliard lei) au fost plasamente în acțiuni ale unor emitenți din Germania, Austria, Franța, Polonia și alte state. În cazul acțiunilor din România (Grafic 4.10.), pe primele locuri s-au situat Banca Transilvania SA cu 18,08% din total emitenți din România, Romgaz SA cu 16,03%, OMV Petrom cu 13,75%, Fondul Proprietatea SA cu 12,62% și BRD - Groupe Societe Generale SA cu 8,42%, în timp ce deținerile de acțiuni emise de către SIF-uri reprezentau 7,00% din total (SIF 2 Moldova și SIF 5 Oltenia cu cele mai mari ponderi).

Printre emitenții străini de acțiuni se remarcă Erste Group Bank AG cu 7,83% din total emitenți străini, Siemens AG cu 6,18%, Axa SA cu 5,16%, Bawag Group AG cu 4,67%, sau OMV cu 4,05% (Grafic 4.11.).

Grafic 4.10. Fonduri de pensii private Acțiuni – emitenți RO la 30 iunie 2018

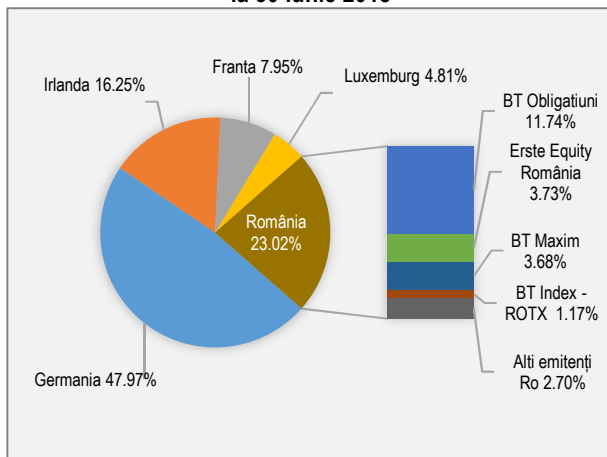

Grafic 4.11. Fonduri de pensii private Acțiuni – emitenți străini la 30 iunie 2018

Organisme de plasament colectiv — OPCVM

Grafic 4.12. Fonduri de pensii private – emitenți OPCVM la 30 iunie 2018

Deținerile fondurilor de pensii în organisme de plasament colectiv — OPCVM-uri reprezentau 3,57% din total active la 30 iunie 2018, însumând 1,63 miliarde lei (inclusiv fondurile de mărfuri și metale prețioase, 0,05 miliarde lei). Ca structură, ponderea cea mai mare era deținută de OPCVM-urile tranzacționabile, reprezentând 46,86% din total organisme de plasament colectiv. În afara deținerilor de OPCVM-uri din România (23,02% din total organisme de plasament colectiv), fondurile de pensii private au investit în principal în emitenți din țări precum Germania (47,97%), Irlanda (16,25%), Franța (7,95%) sau Luxemburg (4,81%).

Trebuie menționat și faptul că la 30 iunie 2018 două fonduri de pensii private (FPAP BCR și FPF BCR PLUS) dețineau fonduri de mărfuri și metale prețioase (ETC-uri), respectiv dețineri indirecte în aur însumând 0,05 miliarde lei, reprezentând 0,11% din total active (Xtrackers Physical Gold ETC EUR).

Lichiditatea sistemului de pensii private

Din punct de vedere al lichidității, sistemul de pensii private poate face față oricăror cereri, în principal ca urmare a faptului că se află în perioada de acumulare, iar ieșirile din sistem (deces, invaliditate, pensionare, transfer) sunt reduse comparativ cu volumul activelor fondurilor de pensii.

În perioada decembrie 2017- iunie 2018 lichiditatea pe 5 zile, a înregistrat o creștere atât la nivelul sistemului de pensii private agregat, (de la 3,39% la 4,19%), cât și la nivelul Pilonului II (de la 3,41% la 4,23%) și o scădere la nivelul Pilonului III (de la 5,63% la 5,04%).

Lichiditatea pe 30 de zile, a înregistrat o scădere în perioada decembrie 2017 – iunie 2018 atât la nivelul sistemului de pensii private agregat (de la 8,39% la 8,01%), cât și la nivelul Pilonului II (de la 8,50% la 8,12%) și la nivelul Pilonului III (de la 13,16% la 11,39%). În cazul Pilonului III lichiditatea pe 30 de zile a înregistrat constant valori mai mari față de cele aferente Pilonului II.

În ceea ce privește calitatea portofoliului de acțiuni deținut de fondurile de pensii private, constituie un risc lichiditatea scăzută a emitenților listați pe Bursa de Valori București, volumul de tranzacționare de pe BVB fiind insuficient pentru ca fondurile de pensii să poată vinde întreaga participație deținută la un emitent într-un interval de timp mai mic de 90 de zile. Numărul scăzut de companii listate pe BVB a condus și la o concentrare a investițiilor fondurilor de pensii private în acțiunile câtorva emitenți cu o capitalizare bursieră mai mare. Astfel, investițiile în primii cinci²⁸ emitenți din punct de vedere al valorii investite reprezintă 60,71% din totalul investițiilor în acțiuni ale fondurilor de pensii private. În ceea ce privește bursele străine volumul tranzacționat este suficient pentru ca fondurile de pensii private să poată lichida într-o singură zi întreg portofoliul de acțiuni pentru 36 din cele 60 de companii deținute.

Volatilitatea VUAN a fondurilor de pensii private

Volatilitatea VUAN a fondurilor de pensii private s-a menținut redusă în perioada decembrie 2017 – iunie 2018, cu excepția lunii februarie 2018 când s-a înregistrat o volatilitate mai ridicată. Având în vedere faptul că din totalul acțiunilor deținute de către fondurile de pensii private 88,12% sunt acțiuni tranzacționate la BVB, volatilitatea prețurilor acțiunilor listate la BVB s-a propagat și asupra valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii. Pe piețele reprezentative din Anglia, Austria, Germania și Franța sunt tranzacționate 9,72% din acțiunile deținute de către fondurile de pensii private. Pe parcursul perioadei analizate, indicii piețelor reprezentative pe care sunt tranzacționate acțiunile deținute de către fondurile de pensii au avut o evoluție crescătoare.

4.3.1. Fondurile de pensii administrate privat – Structura investițiilor

În iunie 2018, comparativ cu decembrie 2017, ponderile titlurilor de stat, a obligațiunilor municipale, a acțiunilor și a titlurilor de participare - OPCVM au înregistrat scăderi, în condițiile unui avans al activelor totale de 9,98%. Din punct de vedere al alocării resurselor financiare pe diferite clase de active, depozitele bancare, obligațiunile corporative, obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale și alte instrumente financiare au înregistrat creșteri, în iunie 2018 comparativ cu decembrie 2017.

Tabel 4.4. Pilon II Structură investiții - total (miliarde lei)

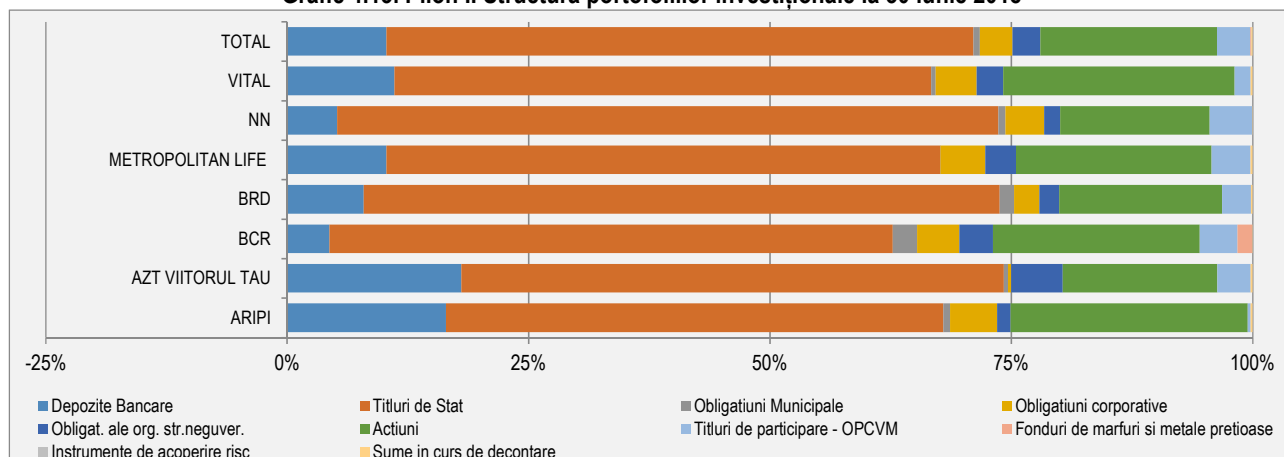
Instrumente financiare	dec.-17		iun.-18		Evoluție alocare iunie 2017 - iunie 2018
	Valoare (mld.lei)	Pondere în Active Totale	Valoare (mld.lei)	Pondere în Active Totale	
Depozite Bancare	3.50	8.80%	4.50	10.28%	
Titluri de Stat	24.43	61.43%	26.59	60.79%	
Obligațiuni Municipale	0.39	0.99%	0.30	0.68%	
Obligațiuni corporative	1.21	3.03%	1.48	3.38%	
Obligațiuni organisme străine neguvernamentale	0.93	2.33%	1.26	2.88%	
Acțiuni	7.84	19.72%	8.01	18.31%	
Titluri de participare - OPCVM	1.44	3.63%	1.51	3.45%	
Alte instrumente financiare *	0.03	0.07%	0.10	0.23%	
Activ total	39.77		43.74		

*Sunt incluse fondurile de mărfuri și metale prețioase, instrumentele de acoperire a riscului și sumele în curs de decontare.

La 30 iunie 2018, două dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat dețineau titluri de stat peste ponderea pe pilon (60,79%): FPAP BRD (65,85%) și FPAP NN (68,47%). În același timp următoarele patru fonduri se situau peste media alocării în acțiuni în Pilonul II (18,31%): FPAP METROPOLITAN LIFE (20,25%), FPAP BCR (21,40%), FPAP VITAL (23,98%) și FPAP ARIPI (24,56%).

²⁸Banca Transilvania, Romgaz, Fondul Proprietatea, OMV Petrom și Transgaz.

Grafic 4.13. Pilon II Structura portofoliilor investiționale la 30 iunie 2018

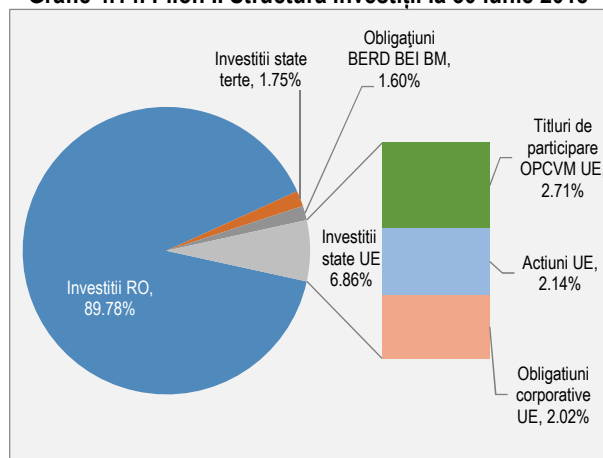

Tabel 4.5. Pilon II Structură investiții RO/UE

Investiții	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.18/ iun.17	iun.18/ dec.17
Investiții RO	91.91%	90.85%	89.78%	↓	↓
Investiții state UE	6.79%	6.62%	6.86%	↑	↑
Investiții state terțe	0.67%	1.35%	1.75%	↑	↑
Obligațiuni BERD, BEI, BM	0.64%	1.19%	1.60%	↑	↑

În iunie 2018, 89,78% din activele fondurilor de pensii administrate privat erau plasate în țară, în scădere ușoară față de decembrie 2017 (90,85%). 6,86% din active reprezentau plasamente în state membre UE, 1,75% în state terțe și 1,60% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM.

Grafic 4.14. Pilon II Structură investiții la 30 iunie 2018

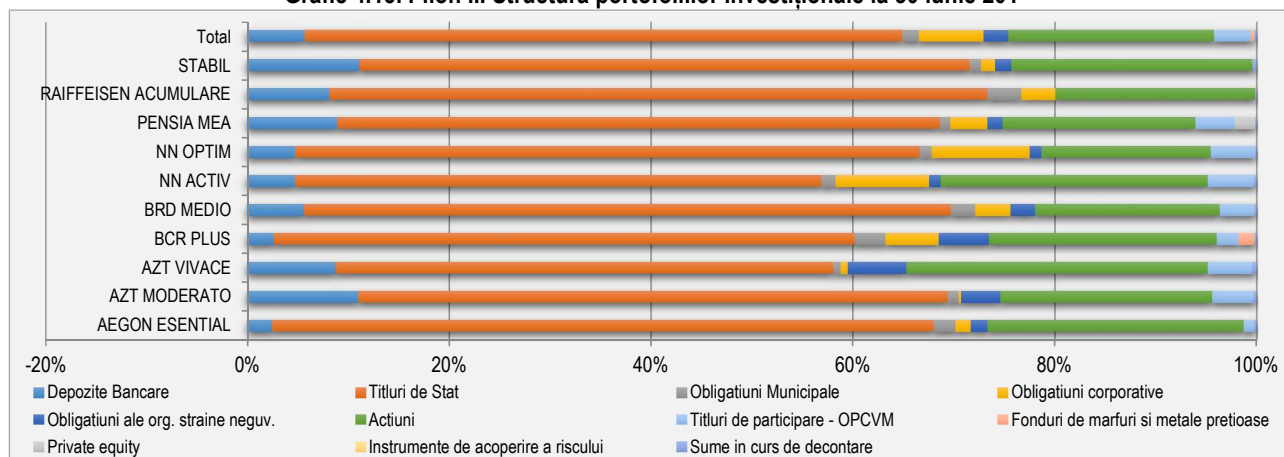
4.3.2. Fondurile de pensii facultative – Structura investițiilor

Tabel 4.6. Pilon III Structură investiții – total (mil. lei)

Instrumente financiare	dec.-17		iun.-18		Evoluție alocare iunie 2017 - iunie 2018
	Valoare (mil.lei)	Pondere în Active Totale	Valoare (mil.lei)	Pondere în Active Totale	
Depozite Bancare	100.20	5.62% ↑	107.82	5.70% ↑	
Titluri de Stat	1,025.56	57.50% ↑	1,120.10	59.18% ↑	
Obligațiuni Municipale	34.57	1.94% ↓	31.49	1.66% ↓	
Obligațiuni corporative	110.04	6.17% ↑	122.04	6.45% ↑	
Obligațiuni organisme străine neguvernamentale	42.58	2.39% ↑	46.07	2.43% ↑	
Acțiuni	398.90	22.37% ↓	385.28	20.36% ↓	
Titluri de participare - OPCVM	66.12	3.71% ↑	69.44	3.67% ↓	
Alte instrumente financiare	5.57	0.31% ↑	10.35	0.55% ↑	
Activ total	1,783.54		1,892.58		

*Sunt incluse fondurile de mărfuri și metale prețioase, instrumentele de acoperire a riscului, acțiuni – private equity și sumele în curs de decontare

Grafic 4.15. Pilon III Structura portofoliilor investiționale la 30 iunie 201

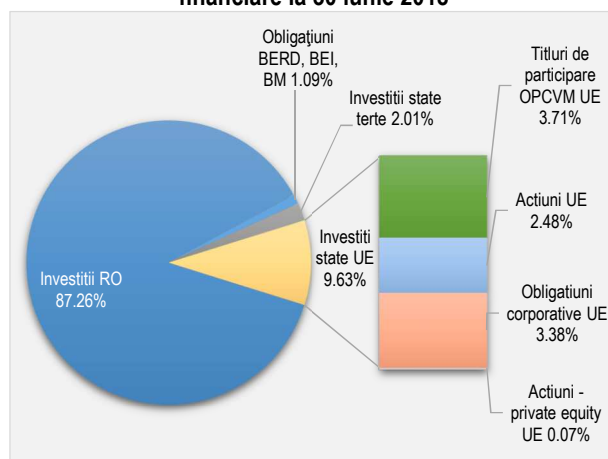
La 30 iunie 2018, patru dintre cele 10 fonduri de pensii facultative dețineau titluri de stat sub ponderea pe pilon (59,18%): FPF AZT Moderato (58,40%), FPF BCR PLUS (57,54%), FPF NN ACTIV (52,12%) și FPF AZT VIVACE (49,31%). În cazul acțiunilor, valori sub ponderea pe pilon (20,36%) înregistrau următoarele patru fonduri: FPF RAIFFEISEN ACUMULARE (19,77%), FPF PENSIA MEA (19,12%), FPF BRD MEDIO (18,29%) și FPF NN OPTIM (16,77%).

Tabel 4.7. Pilon III Structură investiții RO/UE

Investiții	iun.-17	dec.-17	iun.-18	iun.2018 iun.2017	iun.2018 dec.2017
Investiții RO	90.16%	87.76%	87.26%	↓	↓
Investiții state UE	8.11%	9.82%	9.63%	↑	↓
Investiții state terțe	0.93%	1.43%	2.01%	↑	↑
Obligațiuni BERD, BEI, BM	0.80%	1.00%	1.09%	↑	↑

87,26% din activele fondurilor de pensii facultative erau plasate în țară, în scădere față de decembrie 2017 (87,76%). 9,63% din active erau plasate în state UE și 2,01% în state terțe, iar 1,09% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM.

Grafic 4.16. Pilon III Structura investițiilor în plasamente financiare la 30 iunie 2018

4.3.3. Fondurile de pensii private – Tranzacții efectuate în cel de-al doilea trimestru al anului 2018

În cel de-al doilea trimestru al anului 2018, au fost identificate 335 de tranzacții ale fondurilor de pensii private, cu 49 de emitenți, în valoare totală de 4,28 miliarde lei. Trebuie precizat faptul că aceste valori sunt minimale, estimările fiind calculate în baza diferențelor rezultate între raportările administratorilor privind situația detaliată a investițiilor transmise săptămânal Autorității, potrivit prevederilor legale²⁹, valorile reprezentând numărul tranzacțiilor efectuate, precum și valoarea acestor tranzacții putând fi în realitate mai mari. În cel de-al doilea trimestru al anului 2018, în portofoliile fondurilor de pensii private au apărut 2 noi emitenți, și anume: The Goldman Sachs Group Inc și Citigroup Global Markets Holdings Inc.

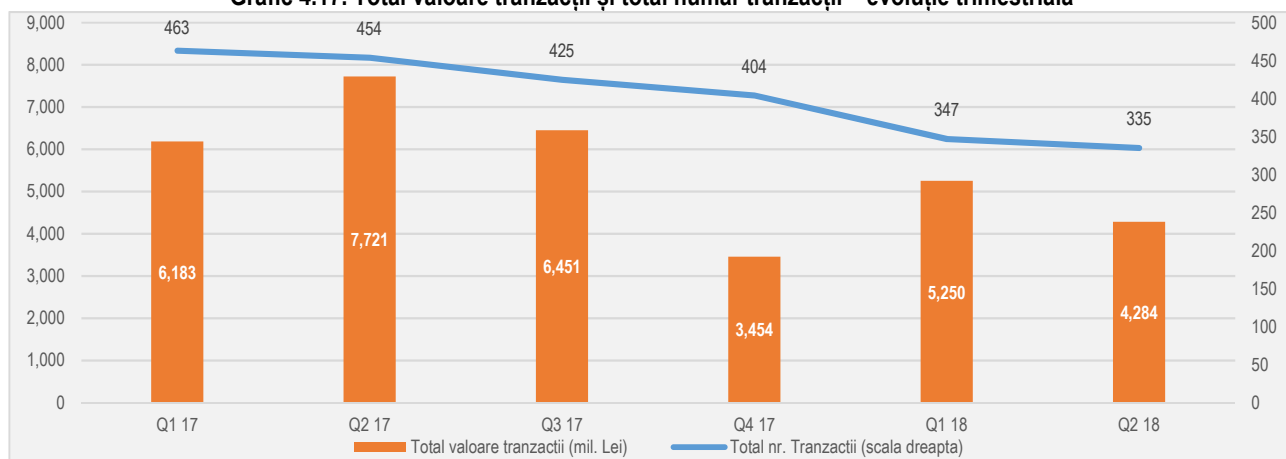
Tabel 4.8. Emitenți noi

Emitent nou	Valoare tranzacții (mil. lei)	Număr tranzacții
The Goldman Sachs Group Inc	62,55	2
Citigroup Global markets Holdings Inc	58,16	8

Din totalul tranzacțiilor realizate în cel de-al doilea trimestru al anului 2018, 77,72% sunt reprezentate de tranzacții cu titluri de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice, pe următorul loc situându-se tranzacțiile cu obligațiuni emise de BERD (2,57% din total tranzacții), iar pe locul trei tranzacții cu obligațiuni Unicredit Bank (2,42% din total tranzacții).

²⁹ Norma nr. 24/2015 privind obligațiile de raportare și transparență în sistemul pensiilor administrate privat și Norma nr. 25/2015 privind obligațiile de raportare și transparență în sistemul pensiilor facultative.

Grafic 4.17. Total valoare tranzacții și total număr tranzacții – evoluție trimestrială

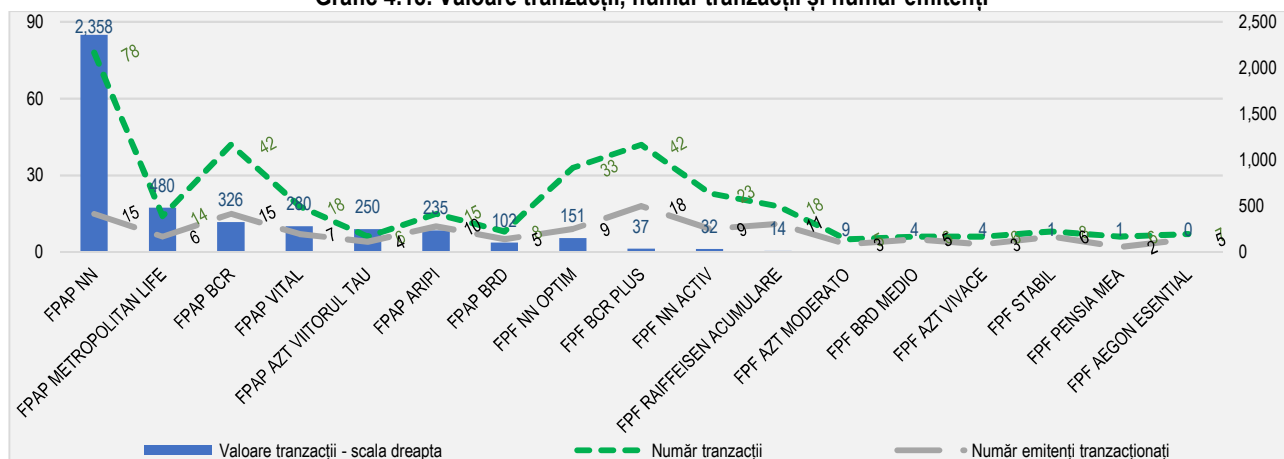

Tabel 4.9. Structura tranzacțiilor pe emitenți

Emitent	Valoare tranzacție	% total tranzacții
Ministerul Finanțelor Publice	3.329.330.239	77,72%
BERD	110.000.000	2,57%
Unicredit Bank SA	103.502.689	2,42%
International Finance Corporation	100.248.490	2,34%
București - România	100.116.045	2,34%
Zentiva SA	89.730.694	2,09%
Fondul Proprietatea SA	66.883.386	1,56%
The Goldman Sachs Group INC	62.552.758	1,46%
Citigroup Global Markets Holdings Inc	58.159.141	1,36%
BEI	50.009.404	1,17%
Banca Transilvania SA	25.187.946	0,59%
Top 10 emitenți	766.390.552	17,89%
Restul emitenților	187.921.893	4,39%
Total valoare tranzacții	4.283.642.684	100,00%

Fondul de pensii privat care a înregistrat cea mai mare valoare a tranzacțiilor (2,36 mld. lei) și cel mai mare număr de tranzacții realizate pe parcursul celui de-al doilea trimestru al anului 2018 este FPAP NN, realizând 55,06% din valoarea totală a tranzacțiilor, însemnând 78 de tranzacții cu 15 emitenți.

Grafic 4.18. Valoare tranzacții, număr tranzacții și număr emitenți

Pe locul doi în clasamentul realizat în funcție de valoarea tranzacțiilor s-a situat FPAP Metropolitan Life care a înregistrat 11,20% din valoarea totală a tranzacțiilor, realizând 14 de tranzacții cu 6 emitenți, iar FPAP BCR a înregistrat 7,61% din valoarea totală a tranzacțiilor, realizând 42 de tranzacții cu 15 emitenți. La polul opus s-au situat următoarele fonduri de pensii private: FPF Stabil (0,03%, 8 tranzacții, 6 emitenți), FPF Pensia Mea (0,03%, 6 tranzacții, 2 emitenți) și FPF Aegon Esențial (0,01%, 7 tranzacții, 5 emitenți).

În cel de-al doilea trimestru, comparativ cu primul trimestru al anului 2018, s-a înregistrat o creștere a expunerii pe sectorul financiar, în principal acțiuni, depozite și obligațiuni corporative emise de bănci (de la 26,87% la 28,15% din activul total al sistemului) și o scădere a expunerii pe titluri de datorie ale statelor și municipalităților (de la 61,93% la 61,51%) și a expunerii pe sectorul non-financiar (de la 11,24% la 10,38%), în principal datorită scăderii expunerii pe sectorul petrol și gaze (de la 6,75% la 6,47%) și pe sectorul utilități (de la 1,92% la 1,66%).

La data de 30.06.2018, cele mai importante sectoare de activitate non-financiară în care fondurile de pensii private au realizat investiții au rămas sectorul petrol și gaze și sectorul utilități.

Principalul beneficiar al investițiilor realizate de fondurile de pensii private este în continuare statul român prin intermediul titlurilor de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice, precum și al acțiunilor la companiile controlate de acesta: Romgaz, Transgaz, Electrica, Eximbank, Transelectrica, Nuclearelectrica, Conpet și Antibiotice.

Din primele 10 societăți din punct de vedere al valorii investite în acestea de către fondurile de pensii private, 7 sunt societăți financiare, înregistrându-se în continuare un grad ridicat de concentrare pe sectorul financiar, restul societăților aparținând sectoarelor petrol și gaze (Romgaz, OMV Petrom și Transgaz). Se observă faptul că față de topul din luna martie 2018, în iunie 2018, Romgaz a coborât de pe locul 2, pe locul 3, făcând schimb de locuri în top cu Garanti Bank.

Cu toate că pe parcursul celui de-al doilea trimestru al anului 2018 au existat investiții în emitenți noi din domeniul financiar, se evidențiază faptul că sistemul de pensii private prezintă în continuare un grad de concentrare ridicat atât pe sectoare de activitate, cât și pe emitenți, pe grupuri de emitenți și pe tipuri de instrumente financiare.

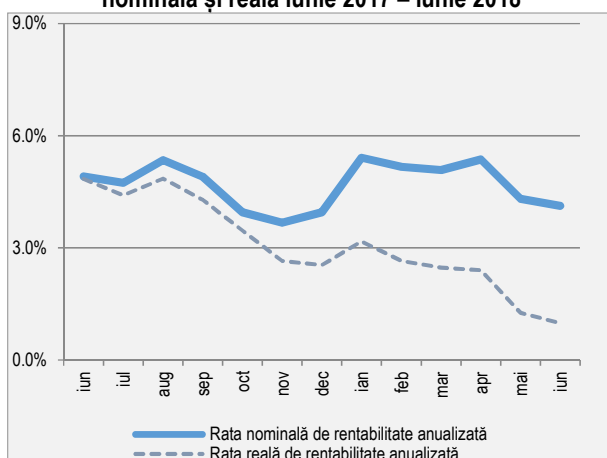
5. Rate de rentabilitate

5.1. Fondurile de pensii administrate privat

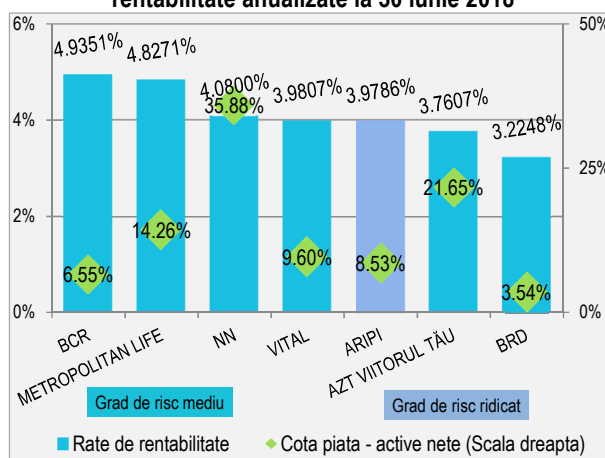
Indicatorii de performanță ai fondurilor de pensii administrate privat înregistrați în iunie 2018 au fost (Graficele 5.1. și 5.2.):

- rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **FPAP ARIPI: 3,9786%**,
- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **-0,8229%**,

Grafic 5.1. Pilon II - Rata medie ponderată de rentabilitate nominală și reală iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 5.2. Pilon II Cota de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate la 30 iunie 2018

- ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:

FPAP AZT VIITORUL TAU	3.7607%
FPAP BCR	4.9351%
FPAP BRD	3.2248%
FPAP METROPOLITAN LIFE	4.8271%
FPAP NN	4.0800%
FPAP VITAL	3.9807%

- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **0,1771%**,
- rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat pentru ultimele 24 luni: **4,1240%**.

Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat incluse în Pilonul II, FPAP ARIPI este singurul cu un grad de risc ridicat, în timp ce toate celelalte fonduri sunt încadrate în categoria gradului de risc mediu. La data de 30 iunie 2018, comparativ cu data de 31 martie

2018, rata nominală de rentabilitate a fondurilor de pensii administrate privat a scăzut de la 5,08% la 4,12%. Niciun fond de pensii private nu a înregistrat o rată de rentabilitate inferioară ratei minime pentru categoria sa de risc.

5.2. Fondurile de pensii facultative

Indicatorii de performanță înregistrați de fondurile de pensii facultative în luna iunie 2018 au fost (Graficele 5.3. și 5.4.):

- Rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat:

FPF AZT VIVACE: 5,4945%

FPF NN ACTIV: 5,3148%

- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **5,3693%**;

- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **1,3693%**;

- Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:

FPF AEGON ESENȚIAL 2.5690%

FPF AZT MODERATO 3.9998%

FPF BCR PLUS 3.5460%

FPF BRD MEDIO 1.9985%

FPF NN OPTIM 3.1685%

FPF PENSIA MEA 2.9298%

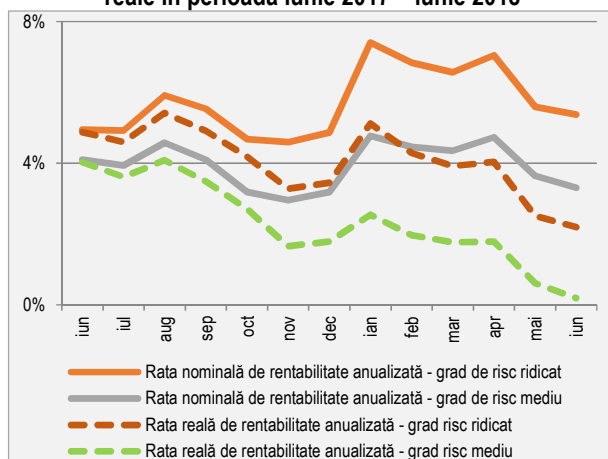
FPF RAIFFEISEN ACUMULARE 3.8750%

FPF STABIL 1.9006%

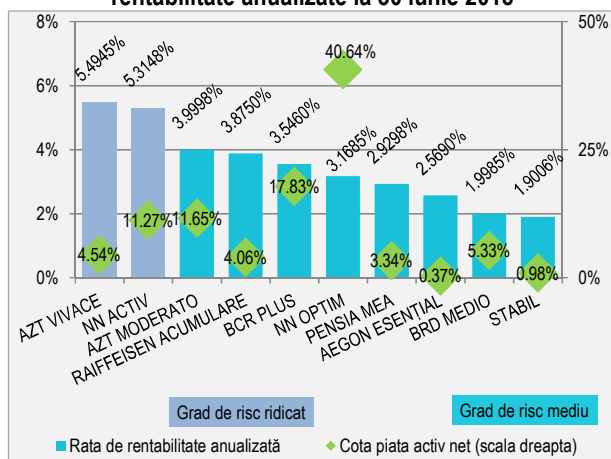
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu risc mediu: **3,3033%**;

- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **-0,6966%**.

Grafic 5.3. Pilon III Rate rentabilitate medii nominale și reale în perioada iunie 2017 – iunie 2018

Grafic 5.4. Pilon III Cotă de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate la 30 iunie 2018

Din punct de vedere al gradului de risc, în Pilonul III din cele 10 fonduri de pensii facultative doar două sunt încadrate în categoria de risc ridicat, FPF NN ACTIV și FPF AZT VIVACE, toate celelalte fonduri de pensii facultative având grad de risc mediu. La data de 30 iunie 2018, comparativ cu data de 31 martie 2018, rata nominală de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative care fac parte din categoria de risc mediu a scăzut de la 4,35% la 3,30%, iar rata nominală de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative care fac parte din categoria de risc ridicat a scăzut de la 5,56% la 5,37%. Niciun fond de pensii private nu a înregistrat o rată de rentabilitate inferioară ratei minime pentru categoria sa de risc.